ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИДЭ —ТОБШО, ХУРСА, МЭРГЭН ХҮТЭЛБЭРИ

Шэнэ табан жэл омог дорюунаар алхалжа эхилбэ. Тэрэнэй асари ехэ зорилгонууд совет хүнүүдэй зоригые улам бадаруулжа, эдэбхи үүсхэл, оюун бодолынь шэнэ хүсөөр баяжуулна. КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсаха ябадал үргэн нниитэ зоной политическэ болон, ажалай дэбжэлтэ бүри үргэдэнэ, эршэ ороно. Ажалшадаа ажалшадай эдэбхи үүсхэлые бүри хүсэтэйгөөр бадаруулхын тулада партийна организацинууд илангаяа ехэ юумэ хэхэ зорилготой.

Өөһэдынгөө ударидахы, эмхидхэхы, элсүүлхы үүргые аша үрэтэй, мүнөө үе сагай эрилтые хүсэд дүүрэн хангамаар байхын тула партийна организацинууд хамаг бүхы ажал ябуулгаяа шэнэдхэн табиха, таарамжатай зохид дүй дүршэл, онол органуудые шэлэн олохо, дэлгэрүүлхэ болоно. Тиигээдшье КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1964 оной) Пленумһээ хойшонхи хугасаада партийна хүдэлмэриие тодорхой, тобшо тодо, хурса шадабаряар мэргэн болгохо зорилгоор ехэ юумэн хэгдэнэ. Партийна хүдэлмэри мүнөө өөрынгөө удхын, түхэл маягай талаар нилээд баян, ажабайдалтай холбоотой болоо. Өөрынгөө хэрэг үйлын хэды һайжаржа ябаашье һаань, тэрээгээрээ хангагаа амарангүй, партийна организацинууд тон шударгынар шэнэ, шэнэ арга методүүдые ухамайлан шудалһаар.

Үнэхөөрөөшье, арга шадабаряа улам мэргэжүүлэн, хүтэлбэрээ тобшо тодо, бодото шэгтэй болгохын хойноһоо хүсэн зориһон партийна организацинууд үйлэдбэриин хэрэгтэ ехэ туһаяа үзүүлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой партком, тэндэхи партийна эхин организацинууд ажахыгаа экономическа талаарнь хүгжөөхэ, ашаг олзоор баян болгохын тулада эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тиихэдээ ажахыдахи үйлэдбэриин али олон асуудалнуудай эгээл шухалыень, шиидхэхэ шартайень шэлэн оложо шадаа. Совхозойнгоо отделени бүхэнэй эрхэ байдалые хараада абажа, тус бүриень ямар нэгэн шэглэлтэй, мэргэжэлтэй гол һалбари болгохоор хүдэлмэреэ шиидхэн ябуулаа.

Имагтал энэ хэрэгтэ партийн бүхы эхин организацинуудай, бүхы коммунистнуудай гол анхарал хандуулагдаа. Нэн түрүүн коммунистнуудаа үйлэдбэриин һалбаринууд дээрэ эгээл шиидхэгдэхэ ёһотой, харюусалгатай участогуудта зүбөөр хубаарилан табяа. Мүнөө энэ 210 шахуу коммунистнуудай 80 процентнь үйлэдбэриин дээрэ сэхэ хүдэлжэ байна. Тэрэнэй хажуугаар совхозой хүдэлмэришэдэй дунда нниитэ-политическэ, ойлгуулан таниулжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Хүн зоной дунда 30 гаран агитаторнууд, лекторнууд, пропагандистнар саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг шуу.

Партийна хүдэлмэриин үрэ дүн мүнөө бодотоор харагдаад байна. Отделени бүхэнөө гол түлэб хоёр-гурбан һалбари эрхилхэ дүршэлтэйгөөр мэргэжүүлһэнэй ашаар хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые, үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хэм хэмжээе нилээд дээшэлүүлээ. Дүрбэн жэлэй саада тээхи байдалтай сасуулаа һаа, товарна продукциинь хэмжээн мүнөө 1,5 дахин ехэ болоод байна. Зүгөөр энэ үедэ хүдэлмэришэдэйнь тоо заашье нэмээгүй ха юм. Энэ үедэ оройһо таряа абалга гүрэндэ тушаалга 11 мянга гаран центнерээр ургаа.

Мал ажал дээрэшье амжалта туйлагдаа. Һү, мяха абалгын хэмжээн дүрбэн жэлэй туршада 1,5 дахин, үндэгэ—2,5 дахин ехэ болоо. Үхэрэй үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри зоотехническэ ёһоор эмхидхэгдэнэ. Энэ хэрэг Алтайн отделенидэ муу бэшээр эрхилэгдэнэ. Түрүүшын амжалта харагдаа. Эндэхи һаалишад 1965 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2165 килограмм һү haaгаа, haaһан һүнэйнь тоһолиг 4,3 процент болоно. Түл абалгаар мүн лэ эли бодо хубилалта бии.

Партийна хүдэлмэриин арга метод, дүй дүршэл, маяг хэлбэринь баян дэлгэр ха юм даа. Зүгөөр тэдэниие өөрынгөө ажахын, предприятиин эрхэ байдалда тааруулан, шадамар бэрхээр, тодорхой хараа шэглэлтэйгээр, үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор хэрэглэһэн партийна организацинууд бодото амжалта туйлана. Энээниие зарим бусадшье партийна организацинуудай хэрэг үйлэһөө гэршэлжэ болоно.

Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай фермын партийна эхин организаци хүдэлмэреэ тобшо тодоор, мэргэжэл шадабаритайгаар эмхидхэдэг. Энэ фермэ мал ажал эрхилхээр мэргэжэһэн ажахы. Эндэхи партийна эхин организаци 40 коммунистнуудһаа бүридэнэ. Бултадаа шахуу малшадаар хүдэлдэг, ажал дээрэ үльгэр жэшээ харуулжа, түрүү зэргэдэ ябадаг. Партбюрогой секретарь нүхэр Ц. Ц. Буянтуев өөрөө пенсионер хүншье һаа, коммунистнуудаа толгойлон, партийна хүдэлмэри оролдосотойгоор эмхидхэн ябуулжа байдаг. Тус фермэ үнгэрэгшэ жэлдэ һү haaxa түсэбөө 121,4 процент, нооһо худалдаха—106 процент дүүргээ һэн. Үнеэн бүриһөө жэл соо 1650 килограмм һү haaxa уялгатай һаа, тэрэнээ 2046 килограммда хүргөө ха юм. Энэ амжалта партийна организациин хүсэлэл оролдолгоһоо, тодорхой мэргэн хүтэлбэриһөө эшэ үндэһэтэй гэжэ зүбөөр тэмдэглэгдэнэ.

Загарайн аймагай Онохойн модоной комбинадай парторганизаци КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын талаар горитой эмхидхэлэй хүдэлмэри бүтээнэ. Илангаяа экономическа хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулна. Тэрэнэй ашаар 1965 оние һайн үрэ дүнтэйгөөр дүүргээ.

Тиигэбэшье үшөө хангалтагүйгөөр хүдэлдэг партийна организацинууд республика доторнай эндэ тэндэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, тэрэл Загарайн аймагта Элхиин авто-заһабарилгын заводой партийна организациин хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалнууд тушаа коммунист нүхэр Куклин манай газетэнүүдтэ бэшээ һэн. Партийна тус организаци хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй, үйлэдбэриин, нниитын ехэ хэрэгтэ хам оролсохоһоо байтагай, парти доторойнгоо хүдэлмэриие һайнаар табижа шаданагүй. Тиимэл хадань энэ предприяти үнгэрһэн жэлэй түсэбые минил 67,3 процент дүүргээ бэшэ аал? Энээндэ партийна организаци сэхэ зэмэтэй гэжэ ажагламаар.

1966—1970 онуудта Эхэ ороной арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Коммунис байгуулалтын зорилгонууд улам үргэдэнэ. Энээнтэй хамта партиин үүргэ улам дээшэлнэ. Партийна организаци бүхэн өөрынгөө ажал ябуулгые үргэн далайсатайгаар эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхы үүргэеэ гүн гүнзэгы удхатайгаар, улам тодо мэргэнээр бэелүүлхэ уялгатай. Директивэнүүдэй проектые дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэжэ, тэрэниие нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхые оролдохо, партиингаа ээлжээтэ съездые ажалай амжалтаар угтаха гээшэ партийна организацинай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

РЕСПУБЛИКЫН МАЛ АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотодо республикын мал ажалай түрүүшүүлэй зүблөөн болобо. Эндэ колхоз, совхозуудай түрүү һаалишад, малшад, гахайшад, шубуушад, мүн ажахынуудай болон искусственна урэжүүлгын гүрэнэй племстанцинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна, советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд уригдаһан байна.

«1965 ондо республикын малшадай хэһэн хүдэлмэриин дүн, 1966 оной зорилгонууд» гэһэн асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **К. Л. Барьядаев** элидхэл хээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хэр зэргэ хүдэлжэ, ямар үрэ дүн туйлаһан, ажалдаа ямар дутагдалнуудай байһан тухай, мүн энэ жэлэйнгээ түсэб, зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула юу хэхэ тухайгаа суглараашад хөөрэлдэбэ.

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой техник-урэжүүлэгшэ нүхэр **Смолин** дүй дүршэл тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрөө. Тэрэнэй хүдэлдэг фермынхид нёдондо 100 үнеэн бүриһөө 102 тугал абажа түлжүүлһэн. Байгша оной хоёр һарада бүхыдөө түрэһэн үнеэдэйнгээ 70 процентые урэжүүлэнхэй. Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой һаалиин фермые даагша нүхэр **Цыбикова** эндэхи һаалишадайнгаа жэлэй ямаршье сагта хайшан гэжэ һү ехээр һаадаг тухай хэлэбэ. Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой гахайн фермые даагша, зоотехник нүхэр **Кулаковский** ажахынгаа эгээл гарза ехэтэй һалбари байһан гахайн фермын хайшан гээд шэнэ гуримаар хүдэлжэ, ашаг олзо ехээр оруулдаг болоһон тухай хөөрөө. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүү һаалишан нүхэр **Бадмаев** энэ жэлдэ шэнэ түрэхэ гунжадые даажа абаад, тус бүриһөөнь 2000 литр һү һаахаб гэжэ мэдүүлээ. Сэлэнгын аймагай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник нүхэр **Мункуев** малай үүлтэр һайжаруулха, бонитировко зүбөөр хэхэ, илангаяа үүлтэртэ малые һүрэгһөө илгажа, тусгаар харууһалдаг болохо тухай тогтоо. Кабанскын аймагай Байгалай совхозой һаалишан **Никонова** энэ жэлдэ 400 центнер һү һааха уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһан тухайгаа хөөрэбэ. Тэрэшэлэн Хяагтын аймагай Погранична совхозой гахайн фермые даагша, өөрөө дүршэл ехэтэй гахайшан нүхэр **Лазарев**, республикын һүнэй промышленностиин управлениин начальник нүхэр **Дамбуев**, республикын хүдөө ажахын министерствын ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Угрюмов** болон бусад олон хүн үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1966 оной социалис уялга баталан абаа. Түрүүшүүлдэ [illegible] үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөнэй зал соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 58 (11044) | 1966 оной мартын 11, пятница | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй XXIII съездые угтуулан

КОММУНИСТЫН БЭЛЭГ

Мүнөө үедэ ажалшан бүхэн түрэл партиингаа XXIII съездые ажалай эрхим бэлэгээр угтаха гэһэн ехэ мүрысөөндэ хам оролсонхой, габшагай шамдагайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Тэдэнэй нэгэн тухай эндэ богонихоноор хөөрэхэмни. Хэн бэ гэбэл, Гажитмаа Бадмаева болоно. Энэ нүхэр коммунист хүн. Нэгэдэхи отделениимнай эрхим малшан, ахалагша хонишоноор хүдэлнэ. Арба гаран жэлдэ өөрын гөө үбгэн Бадма-Цыбик Жигмитдоржиевтай хонин ажал дээрэ хүдэлхэдөө мэргэжэл шадабаряаршье баян болоо. Жэл бүхэндэл һайн амжалта туйладаг. Холошье ошонгүй, нёдондоной үрэ дүнгые тон богонихоноор тэмдэглэе. Энэ айл харууһалжа байһан һүрэг хонидойнгоо 100 эхэ хонин бүриһөө 95,3 хурьга түлжүүлээ, толгой бүриһөөнь 3,8 килограмм нооһо хайшалаа һэн.

Хоюулаа хонидоо зундаа адуулдаг байгаашье һаа, малайнгаа үбэлдөө эдихэ тэжээлынь бэлэдхэжэ абаа һэн. Хамтадаа 680 центнер үбһэ, 150 центнер зелёнко сабшажа, һүрилһэн байна. Өөһэдынь хэһэн юумэ шанартайшье, арбаншье ха юм даа. Мүнөө хонидынь шадал тэнхээрээ шанга, абажа байһан түлынь шье гарза хоролтогүй.

Эгээ мүнөө коммунистын даадаг энэ отарын эхэ хонид хурьгалжа хэдоронтуу байна. 590 эхэ хонидһоо 538 хурьга абанхай. Энэнь 100 эхэ хонин бүридэ хубаабал, 91 хурьган болоно бшуу. Нигэжэ Хэжэнгынгээ совхоз соо түл абалгаар хоёрдохи һуурида гараад байна. Съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр абиһан уялгаяа лаб дүүргэхээр найдуулна.

Коммунис партиингаа XXIII съездын хүндэлэлдэ бэлдэһэн коммунист малшанай бэлэг иимэл даа.

Т. САНГАДИЕВ.

Хориин аймаг.

БАРИЛГАШАДАЙ ДУНДАҺАА...

Байгал далайн эрье шадарай үзэсхэлэн һайхан газар тон олон гээшэ. Кабанскын аймагтахи түмэр замай Боярск станци тиимэ һайхан газарнуудай нэгэн. Эндэ туристнуудай амарха, байрлаха бааза түхеэрэгдэжэ эхилэнхэй.

Барилга-хабсаралгын 9-дэхи управлениин хүдэлмэришэд туристнуудай тэрэ бааза барижа байха зуураа, КПСС-эй XXIII съездые ажалай амжалтаар угтахын түлөө шангаар тэмсэнэ. Республикымнай үнинэй барилгашадай нэгэн Отто Яковлевич Зейбель гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада эндэхи барилгашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, абаһан уялгаяа һайнаар дүүргэжэ ябана.

Энэ бригадын гэшүүд туристнуудай амарха байрын гэрэй шулуун һуури түргөөр табижа байна. Хүдэлмэришэд нүхэд Юшков, Скаливский, Гудорьян, Халтуев гэгшэд халаан бүриингөө нормые 120 процент хүрэтэр дүүргэдэг.

Управлениин бэшэ барилгашад эдэ үдэрнүүдтэ абаһан уялгаяа баһал һайнаар дүүргэжэ байна. Екатерина Семеновна Волошинагай даадаг шэрдэгшэдэй бригада Кабанскын тоһоной заводой корпусой досоо талын гоёолтын хүдэлмэри дүүргэхэ дүтэлөө.

А. ШУЛУНОВ.

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

Хурамхаан нютагай Хүбүүдэй гэжэ газарта оршодог хонишодой отара. Эндэ Баргажанай аймагай Соведэй депутат Дылыкова Бумбэрма Шагдуровнагай хүтэлбэрилдэг хонишодой коммунис ажалай бригада жэл бүхэндэ ажалай үндэр бүтээсэ харуулдагаараа аймаг соогоо суурхана.

Тэдэнэй харууһалдаг 628 эхэ хонидһоо 430 гаран хурьгад абтанхай, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Түрэл партиингаа XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэ бригадынхид оролсонхой, түүхэтэ тэрэ үдэрые эрхим дүнгөөр угтахаар эрмэлзэнэд.

— Партиимнай XXIII съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсаад байхадаа улам һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ, — гэжэ энэ бригадын гэшүүд хэлэнэ. — Партиингаа съездын хүндэлэлдэ бидэ 100-һаа 90 хурьга абажа түлжүүлхээр шиидэнхэйбди.

Энэ бригадын гэшүүдтэй дуугаралсахада, ажал хэрэгынь харахадаа хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ зон гэжэ этигэмээр. Эрхим һайн дүнгөөр тэдэнэр партиингаа съездые угтахань сохомтой.

М. БАТОИН.

ЭДИР ЛУГОВОДУУД

Жаргалантын дунда һургуулиин һурагшад жэлэй дүрбэн сагта түрэл колхоздоо али болохоор туһаламжа үзүүлдэг һайн һайхан заншалтай юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэнэр даажа абаһан 100 гаран гектар сабшаландаа шадал зэргээрээ наг шэбхэ гаргажа, модо шулуунһаань сэбэрлэжэ, хэдэ дахин уһалһанай ашаар муу бэшэ ургаса хуряажа абаа һэн.

Илангаяа ажал хүдэлмэридөө үүсхэл оролдосотойгоор хандажа, бусадта жэшээ харуулһан һурагшад, комсомолшууд—Дондок Аюшеев, Сергей Бадмажапов, Будажап Доржиев, Людмила Раднаева, Любовь Эрдынеева болон бусад колхозой правлениин, парткомой зүгһөө халуун магтаалда хүртэжэ, Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан байна.

Энэ жэлдэшье тус һургуулиинхид луговодуудай тусхай хоёр бригада эмхидхэжэ, 242 гектар сабшалангай талмайһаа дунда зэргээр 12—15 центнер ургаса хуряажа абахаар шармайн оронхой.

Гадна, гол хүдэлмэриингөө хажуугаар 15—20 га талмайе аммиачна уһаар ундалжа, туршалгын хэмжээнүүдые үнгэргэхөөр хараалнад.

Һаяын үдэрнүүдтэ Жаргалантын эдир луговодуудай һайн һайхан жэшээе аймагай бусад һургуулиин һурагшад дэмжэн абабад, Жэшээлхэдэ, Үбэр-Зөөхэйн найман жэлэй һургуулиин эдиршүүл тус уряае нэгэн дуугар дэмжэн, баян ургаса ургуулжа, түрэл колхоздоо бэлэг болгохоор шиидэбэд.

Үбэр-Зөөхэйн «Эрдэм» колхоз һурагшадай үүсхэлые ехэтэ һайшаан, Хара-Нуур гэжэ газарта 50 гектар сабшалангай талмай даалгажа үгэбэ. Энэ талмайе хабар, зунай үедэ уһалха арга боломжогүй дээрэһээ һурагшад саһа тогтоожо байнхай. Хүн бүхэн 5 ведро тахяагай аргал, 50 килограмм үнэһэ суглуулха уялга абанхай.

Мүн Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин һурагшадай эршэ хүсэеэ шангадхажа, Жаргалантын һурагшадай үүсхэл дэмжэн абажа, Зүүн-Тамча гэдэг газарта 50 гектар сабшалангай талмай дээрэ 300 тонно наг шэбхэ тараажа, 3 тонно аммиагай уһаар ундалуулжа, баян ургаса хуряажа абахаар шиидэбэд. Нигэжэ үдэрһөө үдэртэ, жаргалантынхидай жэшээгээр, аймагай олон һургуулинуудта эдир луговодуудай тоо олошоржо байна.

В. БУДАЖАПОВ.

Сэлэнгэ.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

Эб найрамдалай алтан медаль В. В. Николаева-Терешковада барюулагдаба

Жолио Кюрин нэрэмжэтэ эб найрамдалай алтан медаль—Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй дээдэ хайра — түрүүшын эхэнэр-космонавт, Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй президиумэй гэшүүн В. В. Николаева-Терешковада мартын 9-дэ барюулагдаа. Эб найрамдал хамгаалан хамгаалха хэрэгтэ эли ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө энэ шагналда тэрэ хүртэһэн байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент-координатор Изабелла Блюм, Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. Тихонов, СССР-эй лётчик космонавт В. М. Комаров болон бусад замбуулинай баатарые халуунаар амаршалаа.

Эхэнэр хүн эрэшүүл шэнги замбуулинай дайдые түрүүлэн шэнжэлэн мэдэгшэ боложо шадаха гэжэ харуулһан Николаева-Терешковагай габьяагаар манай планетын бүхы эхэнэрнүүд баясан омогорхоно гээд Изабелла Блюм хэлээ.

(ТАСС-ай корр.).

Үхибүүдэн болон залуушуулай асуудалнуудаар Азиин нэгэдэхи конференци

БАНГКОК, мартын 9. (ТАСС). Үхибүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ талаар ООН-ой фондын үүсхэлээр үхибүүд болон залуушуулай асуудалнуудаар Азиин нэгэдэхи конференци эндэ мартын 8-да нээгдээ. Конференцидэ хабаадажа байһан 24 ороной түлөөлэгшэд Азиин үхибүүд болон залуушуулай гэгээрэлэй, эдеэ хоолой болон элүүрые хамгаалгын асуудалнуудые хаража үзэхэ юм.

Үзбегэй ССР-эй Элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо У. А. Арипов түрүүтэй советскэ делегаци конференцидэ хабаадалсана.

Таиландын премьер-министр Тан Киттикачон конференциие нээгээ.

АМЕРИКЫН ЗАСАГААРХИДАЙ ХУУЛИ БУСЫН ЯБУУЛГЫЕ БУРУУШААЛГА

Вьетнамай Демократическа Республикын худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ Зыонг Дам мэдүүлгэ хэжэ, ДРВ-дэ худалдагдаһан эд бараа зөөлгэтэй харин суднануудта һаад боложо хэһэн американ засагаархидай хуули бусын ябуулгануудые эрид шангаар буруушаагаа. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ заагдана. «США-гай правительствын иимэ ябуулганууд хадаа ДРВ-гэй бүрин эрхэ болон бэеэ даанхай байдалые тон бүдүүлгөөр эбдэһэн ябадал болоно. ДРВ-гэй бүрин эрхэ болон бэеэ даанхай байдал 1954 оной Женевскэ хэлсээгээр тангариглан баталагдаһан байха юм. Эдэ ябуулганууднь хадаа һаадгүй худалдаа наймаа хэхэ, далай соогуур тамарха, худалдаа наймаанай харилсаа байгуулһан оронуудай хоорондохи холбооной, ашаа шэрэлгын һаадгүй байлгые мүн лэ горитойгоор эбдэһэн ябадал болоно. Эдэ бүхы гуримуудые 1958 оной Женевскэ конвенци мэдэрһэн, энээндэ США гар табиһан байна. Эдэ ябуулганууд хадаа ДРВ-гэй худалдаа наймаанай харилсаатай байдаг гү, али суднануудайнь ДРВ-гэй портнуудта ородог оронуудай эрхэдэ убайгүйгөөр халдан ороһон ябадал болоно.

Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палатын президиумһээ ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлээ. Худалдаа наймаанай суднануудай далай соогуур һаадгүйгөөр тамаралгые хангаха, бүхы оронуудай уласхоорондын худалдаа наймаа хэхэ бүрин эрхые хүндэлхэ шухала тухай ДРВ-гэй худалдаа наймаанай палатын мэдүүлгэ соо хэгдэһэн үнэн зүб эрилтэнүүдые худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палата, советскэ гадаадын худалдаа наймаанай организацинууд дэмжэнэ.

(ТАСС).

Расова илгаа гаргалгые усадхаха тухай хэлсээндэ гар табилга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Расова илгаа али бүхы түхэл маягаар гаргалгые усадхаха тухай уласхоорондын хэлсээндэ Советскэ Союз, Белоруссиин ССР, Украинын ССР түрүүшын оронуудай тоодо оролсон гар табяа. Энэ хэлсээн ООН-ой генеральна ассамблейн XX сессеэр баталан абтаһан байха юм.

МОСКВА. КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн малолитражна автомобиль бүтээдэг заводто улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр «Москвич-408» түхэлэй 100 автомобиль квартальна түсэбһөө гадуур бүтээжэ, Эхэ орондоо үгэхэ хүндэтэ уялга эндэхи автомобильшад абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гол конвейерэй ОТК-гай хинагша В. В. Цыплов (баруун гарһаа), слесарь А. Д. Башаров «Москвич-408» автомобиль гаргахын урда тээ шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

НҮХЭР А. А. АТРИКОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин начальник нүхэр **Атриков** Александр Асалхановичта Буряадай АССР-эй Габьяата инженерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной мартын 10.

Шалгалта юу харуулааб

ҮРЭҺЭНЭЙ ШАНАР МУУ

Арадай хинагшадай хүсөөр февралиин һүүлшын хахадта аймагай колхоз, совхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ хэр бэлдэжэ байнаб гэжэ шалгажа үзэгдөө. Тиихэ үедэ энэ талаар олохон дутагдалнууд элирүүлэгдээ.

Хэдэн ажахынуудта оройһо таряанай, хартаабхын үрэһэн дутамаг байна. Илангаяа «Знамя Ленина» колхоздо, «Эрдэм», Суулгын совхозуудта обёосой үрэһэн ехөөр дуталдана. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Знамя Ленина», «Коммунизм», «Забайкалец» колхозууд, «Эрдэм» совхоз горохой үрэһөөр хүсэд хангагдаагүй. «Путь Ленина», «Забайкалец» колхозууд, Суулгын совхоз хартаабхын хүрэнгөөр дутамаг, «Родина» колхоз мүнөө хүрэтэр нэгэшье центнер хартаабхын үрэһэгүй һууһаар. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хартаабхынь үрэһэн гутажа байнхай. Теэд складтань термометршье олдохогүй юм.

«Родина» колхоздо мүнөө хүрэтэр үрэһэнэйнь шэниисэ сэбэрлэгдэжэ дүүрээгүй. Сэбэрлэгдэһэн үрэһэнэй 1671 центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй гологдоо. Мүнөө хүрэтэр 5 мянган центнер шэниисын, обёосой үрэһэн лабораторидо орой шалгагдаагүй хэбтэнэ. Үрэһэ хадагалха складай бии байбашье, 2275 центнер таряан газаа, хүр саһан доро орхигдошонхой.

Суулгын совхоздо шэниисэнь бүхыдөө тооной шииг ехэтэй байжа, тарилгын шанарта хүргөөдэнэгүй. Мүн 1530 центнерынь элдэб хог боттой байжа гологдоно. Хартаабхын үрэһэн муугаар хадагалагдаһан ушарһаа 12—15 процентнь гуташанхай.

«Коммунизм» колхоздошье шииг-тэй, элдэб холисотой байһан дээрэһээ нилээд ехэ үрэһэн тарилгын шанарта хүргэгдэнэгүй. 2 мянгаад центнер иимэ муу үрэһые һэлгэхэ аргатай байгаад, тэрэнээ гэдэргэ татана.

Үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ талаар дутагдалнууд бусадшье ажахынуудта ушарна. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхээр бэшэ.

В. КРИВОГОРНИЦЫН.

Мухар-Шэбэрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — АРАДАЙ ТҮСЭБ

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэнэбди

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ХОЙТО ЗҮГЭЙ БАЯЛИГУУД

МАНАЙ Буряадай республика байгаалиин олон янзын, шухала баялигуудаар элбэг гээшэ. Эдэ баялигуудайнь ехэнхи хуби хойто зүгэй (Баунтын, Хойто-Байгалай) аймагуудта олдонхой. Республикымнай хойто зүгэй баялигуудай дундаһаа промышленностьда түүхэй эд болохо минералнууд, ой модон, үнэтэ ангай арһан, гидроэнергетическэ хүсэнүүд ехэ удха шанартай. Гэбэшье хойто зүгэй эдэ баялигуудые арадай ажахыда түргөөр хэрэглэхэ тушаа асуудалые шиидхэлгэдэ эндэхи хүйтэн уларил, хүн зоной үсөөн, газарайнь холо байһан ушар бага бэшэ һаад ушаруулна.

Хойто аймагуудай иимэ өрхэ байдалтайшье һаань, эндэхи минеральна баялигуудай хэмжээн, шанар, тэдэнние гаргаша багатайгаар малтан абаха аргын бии байһан ушар шэнэ табан жэлдэ ехэ анхарал татаха байна. Энэ табан жэл соо бэшэшье һаа, саашадаа ашаглагдажа эхилхэ байгаалиин бүри ондоо баялигууд бии. Тэдэнние ашаглалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри энэ табан жэлдэ эхилэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ хойто аймагуудай байгаалиин баялигуудые үргэнөөр хэрэглэхэ талаар научна шэнжэлгын, геолого-бэдэрэлгын, проект табилгын хүдэлмэринүүд табан жэлэй түсэб соо хараалагдаха зэргэтэй. Гэхэтэй хамта хойто аймагуудай байгаалиин гол шухала баялигуудай хэбтэшын газарта геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри унжагайржа, хүсэд һайнаар хэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Москвагай «Гидроэнергопроект» гэжэ институт Ципа гол дээрэ гидроэлектростанци бариха тухай асуудал эсэстэнь хүрэтэр шиидхээгүй. Теэд энэ асуудал хүсэндэнь хүргөөгүйдэ хойто аймагуудай баялигые ашаглаха ямаршье арга үгы юм.

Баунтын аймагай хойто захадахи Молодежный тосхон шадар олдоһон асбестын хэбтэшэ энэ табан жэлдэ ашаглагдажа захалха. Зүгөөр тэндэхи асбестын шанар оронойнмнай бусад уурхайнхиһаа һураггүй һайн. Асбестынь рудагай дээрэ хэбтэдэг тула тэрэнние нээмэл аргаар малтаха, уурхайнь бааза дээрэ шанаржуулгын комбинат бариха арга бии.

Мүнөө үедэ асбест промышленностиин элдэб һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, хоёр мянгаһаа дээшэ элдэб эд хэрэгсэлдэ асбест хэрэглэгдэнэ. Молодежный тосхондо шанаржуулгын комбинадай ашаглагдажа эхилхөөр оронойнмнай бүхы промышленность асбестаар гүйсэд хангагдахаһаа байха, хилын саадахи оронуудта наймаалха арга олдохошье байна.

Забайкалиин хойто зүгтэ промышленна шэнэ центрэй (Молодежныи шанаржуулгын комбинат, Шэтын областиин Удоканай зэдэй рудагай комбинат) байгуулагдахатай хамта, электрын элшэ хүсэн ехээр хэрэглэгдэдэг болохо юм. Энэ эрилтые ямар аргаар хангахаб гэхэдэ, Витим, Ципа голнууд дээрэ гидроэлектростанцинуудые бариха асуудал нэн түрүүн шиидхэхэ хэрэгтэй. Ципа гол дээрэ хэдэн ГЭС бариха түсэб хараалагдажа байна. Тэрэнэй түрүүшынхи болохо Циниканай ГЭС ойрын жэлнүүдтэ баригдахаар багсаагдана. Электрын элшэ хүсэн промышленна центрнүүдтэ үндэр вольтно линеэр дамжуулагдаха. Бэшэ электроэнергиинь эндэхи Укшум голой хүрин нүүрһэнөй бааза дээрэ ТЭЦ бараад, хүсэлдүүлжэ болохо.

Республикымнай хойто зүгтэ ойроо хүртоогүй ой модон бии. Эндэхи модоной баялиг 824,7 миллион кубометр гэжэ тодорхойлогдонхой. Саашадаа хойто аймагуудай ажахын хүгжөөлдэхэтэй хамта, эндэхи модоной промышленностиин хэрэглэмжэдэ бэлдэгдэдэг болохонь найдамтай.

Энэ табан жэлдэ горно промышленностиин, гидроэнергетическэ, харгын, гэр байрын барилгада модон хэрэглэгдэжэ эхилхөөр хараалагдана.

Дээдэ-Витимэй модоной баялиг Романовкын промышленна комплексые хангаха түүхэй эдэй бааза болохо юм. Тиимэ комплекс 1970 оной һүүлээр байгуулагдаха. Гэбэшье бэлэдхэлэйнь хүдэлмэриие эртээнһээ эхилхэ шухала. Хойто-Байгалай модоор баян ехэ газар дайда бүри холын запаста үлөөгдэхэ жэшээтэй.

Удоканай зэдэй уурхайе энэ табан жэлдэ ашаглажа эхилхэ байһан дээрэһөө Забайкалиин хойто зүгые Сибириин гол замтай холбон, түмэр харгы бариха хэрэгтэй болоно. Тэрэ түмэр замые Усть-Кут—Нижне-Ангарск—Муя—Чара (Удокан) гэһэн маршрудаар баряа һаа, таатай байха һэн. Гол ушарынь гэхэдэ, тэрэ замаар Дээдэ-Ангарай, Муя гол шадархи ой модо промышленностьда хэрэглэхэ ба Витим, бусад голнууд дээрэ бодхоогдохо ГЭС-үүдэй барилгын ашаа шэрэхэ арга олдохо юм. Буряадай АССР-эй, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай хойто районуудаар тиимэ түмэр зам гараа һаа, эндэхи хизаарай баялигые дүүрэнээр ашаглаха аргын олдохонь мэдээжэ.

Забайкалиин хойто районуудай түмэр замай энэ түсэбэй хажуугаар Могзоон — Ципа — Муя гэһэн трассаар ондоо һалаа гаргажа, тэрэниие Усть-Кут — Нижне-Ангарск —Муя—Чара гэһэн гол замтай нэгэдүүлхэ һанамжа бии. Энэ замай трасса дээрэ түмэрэй рудагаар баян Яруунын уурхайнууд тудалдана.

Забайкалиин хойто районуудта зам барихын тула энэ табан жэлдэ бэлэдхэлэй хэмжээнүүд (проектно-шэнжэлгын, геолого-бэдэрэлгын) абтаха зэргэтэй. Хараалагдаһан эдэ районуудта дүтэлхэ арга — автомобильна харгын барилга болоно.

Багдарин—Үю—Муя — Молодежный гэһэн маршрудаар тосхон, һуурин газарнуудые холбоһон шоссейнэ харгы ойрын жэлнүүдтэ бариха шухала. Ципа гол дээрэ бодхоогдохо ГЭС-үүдэй түрүүшын гидроэлектростанци барихаар хараалагдана. Тэрэ барилга хүрэтэр ошохо 210 километр утатай Багдарин—Үю гэһэн автомобильна харгы бариха хэрэгтэй болобо.

Молодежныдо шанаржуулгын комбинат барижа эхилхэтэй сасуу ехэ ашаан шэрэгдэхэ, тиимэһээ олон машинада һайн харгы хэрэгтэй болохо. Хамта дээрээ 250 километр утатай Үю—Усть-Муя—Молодежный гэһэн харгы барибал, шанаржуулгын комбинадые хараалагдаһан саг болзор соонь ашаглалгада тушааха. Тэрэнэй продукци зөөхэ арга хангагдаха һэн. Молодежный тосхониие Витим голтой холбохо Усть-Муя—Молодежный гэһэн участогай харгы тон шухала удха шанартай юм. Муя голой баруун эрьеэр зүбшан гараха энэ трасса ганса горно промышленностиин узелда хэрэгтэй бэшэ, мүн ой модоной промышленностьда ехэ туһатай юм.

Холын хойто районой харгые зүбөөр, экономическа талаарнь харюулагдахаар ашаглаха шухала. Хойто зүгэй эрхэ байдалда жэлэй туршада 380—400 миллион тонно-километрэй ашаа шэрэбэл харгы ашатуһа үгэхэ, барилгын гаргаша харюулха байна. Горнопромышленна шэнэ районуудта ашаа иишэ тиишээ нэгэ адляар зөөгдэжэ байдаг бэшэ, мүн ашаанайнь эрьесэ бага. Тиимэһээ Яхадта, Магаданска областьдо хэрэглэгдэдэг автостан манай хойто аймагуудта байгуулаа һаа таарамжатай байха һэн. Хадалиг, намагтай, ута үбэлтэй газарай эрхэ байдалда автостан алишье зүг тээшэ байгуулжа болохо. Тэрэниие ашаглан хэрэглэхэдэ таатай, барихадашье бэлэхэн юм. Мүнөөшье үедэ, ойрын ерээдүй сагташье Буряадай хойто районуудта ашаа зөөхэдөө, автостан хэрэглэмээр. Жолоошодой амарха, дулаасаха, хооллохо газартай, автомашинануудаа тулишэ, түрхихэ материалаар хангаха, заһабари хэхэ мастерскойтой автостанууды холын трассада байгуулбал һайн, таһалгаряагүй һайнаар ашаглажа болохо юм.

Эндэ уһан замай траспорт урдынхидаа мэтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ. Жэл ерэхэ бүри ехэ ашаан шэрэгдэдэг болохо. Буряадай хойто зүгэй арад зониие хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь, бодхоогдожо эхилһэн предприяти, шэнэ барилганудые хэрэгтэй материалаар хангахын тула Витим голоор суднануудай олоор ябаха арга хангаха талаар хэмжээ хараалха эрилтэ табигдана. Нэн түрүүн суднануудай гараха пунктые Романовкаһаа 116 километрһээ доошо байдаг Усть-Тала нүүлгэн һуурижуулха хэрэгтэй. Энэнь юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, эндэ уһанай нюруу ходо дээшээ байдаг юм. Суднануудай уһан замдаа гараха пунктые нүүлгэн һуурижуулхын тула Тэлимбэ нютагһаа харгы барихада зохид.

Тамаралгада уһан замые таарамжатай болгохын тула голой оёор малтажа гүнзэгы болгохо хүдэлмэри хэхээр. Витимэй уһан замай флодые бэхижүүлхэ, томо суднануудаар хангаха шухала. Ашаанай ехээр суглараха газарнуудта—Арекиткан, Спицино. Усть-Муя, Неляты нютагуудта ашаа хадагалха складуудтай, ашаа тээхэ, буулгаха механизмуудтай пристань байгуулха хэрэгтэй. Усть-Муя шадар суднануудые заһабарилха тусхай бааза байгуулаа һаа таарамжатай.

Урдань гар хүргэгдөөгүй байһан баялигуудтай Буряадай АССР-эй хойто зүг ашаглаха талаар шэнэ табан жэлэй туршада горитой алхам хэгдэхэ юм.

Б. БУЯНТУЕВ,
БКНИИ-гэй экономико, географиин таһагые даагша, географическа наукын кандидат.
А. ЧЕРНОЯРОВА,
БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ.

ФОТОРЕПОРТ

ЮУНҺЭ УРГАС... ДЭЭШЭЛХЭ...

Ороохо таряа абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гансахан механизаторнууд поли дээрэ гараад таряа талха ургуулха бэшэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ лаборатори ехэхэн туһаламжа хүргэнэ.

...Улаан-Үдын үрэһэ шалгадаг лаборатори. Ямар харюусалгатай ажал эндэ хэгдэнэб! Үдэр бүри колхоз, совхозуудһаа асарагдаһан үрэһэн шалгагдажа байна. Хабарай тарилга ойртоо. Энэ үе болотор ажахынууд ороохо тарянай үрэһэ хүрэнгые хүсэд һайнаар илгажа, тарилгын шанарта хүргэхэ зорилготой ха юм.

Сортовой һайн үрэһэн гээшэ аргагүй удха шанартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхозууд нютаг нютагайнгаа эрхэ байдалда тааража ургадаг үрэһэ хүрэнгэ хадагалдаг болонхой. Илангаяа «Онохойн-4» сортын үрэһэн Буряадаймнай тала дайдада, тэрэ тоодо Улаан-Үдын управлениин ажахынуудта ехээр тариг-дадаг болоо.

Тиимэшье һаа, һайнаар лэ сэбэрлэгдэхэ ёһотой. Үрэһэ хүрэнгэ лабораторидо шалгагдажа, «эрхим» гэһэн сэгнэлтэ абаһанайнгаа һүүлдэ тарилгада гэршэлэгдэхэ ха юм. **Зураг дээрэ:** 1. Үрэһэ шалгадаг лабораториин ахалагша лаборант Е. С. Вохмянина үрэһэнэй шииг нойтые шалган үзэжэ байна. 2. Лабораториин хүдэлмэрилэгшэ А. Н. Андреичева үрэһэнэй шанарые шалгана. 3. Шанартай үрэһэнэй шэнжэ.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фотонууд.

ҮХЭР ОЛООР ҮДХЭХЭ АРГА БИИ

Хада уулын бэлшээри элбэгтэй Захааминай аймагта үхэр олоор үдхэхэдэ угаа зохид. Шэнэ табан жэлэй туршада аймагай колхозууд мяха, һү 40 гаран процент ехэ абадаг болохоор хараална. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ажахы бүхэндэ үхэрэй тоо нилээд олошоруулагдаха юм.

Энэ ушарта хүбшэ, һарьдагай бэлшээри хүсэдөөр хэрэглэхэ, тэндэхи намаг налхи хатааха шухала болоно. **Хүбшын, Сонгинын, Зэдын эхинэй намаг хатаабал, тэндэ хэдэн зуун гектар һайн бэлшээри гаража үгэхэ һэн.** Намаг хатааха ажал ехэтэй хүдэлмэри хэхын тула аймагтамнай энэ жэл тусхай **машинно-мелиоративна станци** байгуулагдахаар түхеэрэгдэжэ байна.

Б. ЗОНХОЕВ,
аймагай үйлэдбэриин управлениин зоотехник.

Ургэнөөр хэрэглэгдэхэ зүйл

Манай республика байгаалиин ашагта малтамалаар яһалал баян хизаарнуудай нэгэн. Тэрэ баялигуудайнь нэгэн тушаа хэлэхэ болоо һаа, Загарайн аймагта нээмэл аргаар малтагдажа байдаг перлит болоно. Энэ барилгада тон шухала минерал гээшэ.

Перлит малтан абалга манай эндэхи шулуу нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абалгаһаа һураггүй хямда юм. Перлидэй рудатай холимол шулуун хабсагай тэһэлээд лэ, машинада ашаалхаял мэдэ. Гэбэшье республика доторнай перлит малтаха үйлэдбэри тон удаанаар хүгжөөгдэнэ, тэрэниие барилгада багаар хэрэглэнэбди.

Мухар-Талын уурхайда малтагдадаг бүхы перлидэй ехэнхи хубинь Эрхүүгэй, бусад область эльгээгдэнэ. Шэнэ табан жэлэй туршада барилга дээрэ перлит үргэнөөр хэрэглэхэ тушаа асуудал зэтэгүй шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ һанагдана.

Ю. АФАНАСЬЕВ, Мухар-Талын уурхайн хүдэлмэришэн.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ түсэб тухай һонирхожо байнаб. Энээн тушаа бодолтой даа. Мал ажалай продукци элбэгээр абаха тухай XXIII съездын Директивэнүүдэй проект соо хэлэгдэнэ. Һү, мяха, нооһо болон бусад зүйлнүүд шэнэ табан жэлдэ урда табан жэлэйхиһээ дунда жэшээгээр жэлдээ 25 процентээр ехэдхэгдэхээр хараалагдана ха юм. Энэ тон һайшаалтай. Хэрбээ малшадай һайнаар ажаллаа һаа, арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглээ һаань, яахадаа малай ашаг шэмэ дээшэлхэгүйб!

Теэд ямар арга боломжонууд байнаб. Манай Буряад ороной дайда заха хизааргүй ууҗам юм aаб даа. Холын хойто аймагууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, Түрхэлһөө саашаа Заза, Байса, Ендондин гэдэг газарта—Ярууна болон Баунтын аймагуудай хилэ хизаар дамжан, захагүй нуга тала газарнууд оршодог. Олохон жэлэй саада тээ эндэ адуу мал баригдажа байһан. Теэд мүнөө тэндэ хооһон шахуу болошонхой.

Иимэ тунга һайн бэлшээритэй һарьдаг газарта хони, үхэр хододоо байлгахада муул юм бээз. Тиигээд ондоо мал абаашахада яахаб? Болохол байха. Минии һанахада, эндэ адуу олоор үсхэбэрилхэдэ таарамаар. Шэнэ табан жэлэй түсэбэй гараад байхада, адуун һүрэгөө түргэн зууралр олошоруулжа, гүрэндөө мяха ехээр тушаадаг болохо байнабди. Тэрэнһээ гадна, адуун һүрэг олошорбол, тэрэнэй һайнуудыень шэлэн абажа, ажал хүдэлмэри хэхэдэ болохо ха юм. Энээндэ гаргаша ехэ байхагүй, харин ажахыда олзо доходтой байха.

Манай Инсэнгын совхоз адуу моридые олоор үсхэбэрилхэ зорилго табяад, 1964 ондо ажахынгаа хэдэн бригада, отделенинүүдээр

АДУУН ҺҮРЭГТЭ—АНХАРАЛ!

тарашаһан адуу моридые суглуулжа, тусгаар бригада эмхидхэһэн байгаа. Энэнь һайн үрэ дүн харуулба. Үнгэрэгшэ жэлдэ адуу моридто балай ехэ тэжээл гаргагдаагүй, ехэнхидээ бэлшээридэ адуулагдажа үнгэрһэн байгаа. Адуу хаража байһан хүнүүд тэдэнээ холын бэлшээридэ адуулжа, үбэлэй оротор тобир тарган болгоһон, нилээд олошоруулһан байна бшуу. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай совхоздо бүхыдөө 182 унаган абтаһан гэхэ гү, али зуун гүүнһээ 71 унаган түлжүүлэгдэһэн байгаа.

Совхозой адуушад социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, гансашье өөһэдынгөө ажалда һайнаар хабаадаха бэшэ, харин малшадта туһалха гэлсээ. Эдэнэр морёор суглуулжа абаһан үбһэеэ гамтайгаар адуунда үгөөд, 700 гаран центнер арьбалжа, малай фермэ, отаранuудта хубаарилуулаа.

Мүнөө адуушад М. Базарсадуев, Ш. Шойдагбаев, М. Цыренов, Е. Цыдыпов, Ж. Цыбенов болон бусад ехэ уялга абанхай. Энэ жэлдэ хамта 226 унага абахаар хараална. Энээнтэй хамта үүлтэрыень һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха, гол һүрэгынь олошоруулагдаха. Хэрбээ 1966 оной эхиндэ 312 гүүн тоологдоһон байбал, ерэхэ хабар 420 толгой болохо. Табан жэлэй туршада тоонь хоёр дахин олошорхо байна.

Урда жэлнүүдтэ манай Инсэнгэдэ адуу моридой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байгаа. Мүнөө тэдэнэй тоое олошоруулха тухай хөөрэлдэжэ байхадаа, һайн үүлтэртэ адуутай байхын тулада оролдохо болооно. Энэ хүдэлмэри ябуулгада зоовет мэргэжэлтэд ехэхэн үүргэ дүүргэхэ ушартай.

Адуун гээшэмнай үбэл зунгүй бэлшэжэ ябахадаа яадагшьегүй. Тэдэниие үсхэбэрилхэдэ гарза багатай. Гансал хагда эдсэд ондо орошодог шуу. Тиимэшье һаа, мүнөө үедэ адуу олошоруулха гэһэн зорилго табигдахадаа, илангаяа гүрэндэ тушаагдаха моридые бүрил һайнаар таргалуулха шухала. Гансашье бэлшээри дээрэ адуун байлгагдаха бэшэ, харин таргалуулагдаха байбалынь, таряа талха эдюулхэ, үбэлэй үү зелёнко ехээр эдюулэлсэжэ хада болохо гэжэ һанагдана.

Адии үсхэбэрилхэдэ олзо багатай гэхэ хүнүүд манай нютагта байдаг. Энэмнай тон буруу һанал. Адуу моридые олошоруулха тухай асуудал энээнһээ урдашье зетэнүүдтэ табигдадаг байгаа. Энэ асуудал мүнөө үедэ дахин лэ һэргээгдэхээр гэжэ бодогдоно. Республикымнай алишье аймагуудта адуу үсхэбэрилхэ газар дайда бии, арга боломжошье байна. Гансал мүнөө анхарал хэрэгтэй болоо бшуу.

Ц-Д. СУЛЬТИМОВ,
Хориин аймагай Инсэнгын совхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Зэдын комбинадай горнягууд жэл ерэхэ бүри хүсэ ехэтэ техникээр хангагдана. Ехэ удхуууртай экскаваторнууд, арбан тоннын самосвал машинанууд комбинадай руднигуудта ашаглагдана. Зураг дээрэ: Первомайска руднигта молибденэй руда ашажа байханъ харуулагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭНЭ ГҮШ?

Үйлэдбэриин управлени ба ажахы

ИНГЭЖЭ партимнай мэргэжэлтэдые хүдөө ажахые хүгжөөхэ тэмсэлдэ найдамтай түшэг тулгуури болохо хүсэн гэжэ тоолоно ха юм.

Тиимэһээ ажахынуудай, аймагай үйлэдбэриин управленинүүдэй агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарнууд, инженернүүдтэ тон харюусалгатай, хүндэтэйшье найдабари хүргэгдэнэ. Партиингаа, арад зоноойнгоо энэ ехэ этигэл найдабариие харюулхаар хүдэлхэ гээшэ мэргэжэлтэ бүхэнэй нэрэ хүндын, һэшхэлэй хэрэг болоно.

Эгээл эдэ бүгэдэтэй дашарамдуулан, Хяагтын аймагай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэдэй ажал хүдэлмэри тушаа зарим тэды ажаглалта хэхэ хүсэл түрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ ороохо таряа, һү, мяха, нооһо, үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ, мүн бүхы түрэлэй малай тоо толгой олошоруулха түсэбөөшье хүсөөжэ шадаа. Илангаяа зуун эхэ мал бүриһөө тугал, хурьга олоор түлжүүлһэн.

Эдэ бүхы үрэ дүн, амжалта илалта нэн түрүүн ажахынуудай олон мянган һаалишад, малшад, хонишод, механизаторнуудай шэн зоригто, эдэбхи үүсхэлтэ ажалай ашаар туйлагдаашье һаа, энээндэ баһал колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управлениишье мэргэжэлтэдэй хубита горитой бии. Тэрэниие хэншье арсахагүй. Тэрэнэйнь түлөө тэндэхи мэргэжэлтэдые магтахааршье байна.

Теэд мүнөө бидэ эндэ ондоо юумэн тухай хэлэхэеэ һананабди. Нэн түрүүн үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд гол ажалаа ямараар дүүргэжэ, колхоз, совхозуудтаа хэр зэргэ туһалнаб гээд хаража үзэе.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажахынуудта малай үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гээшэ управлениин зоотехнигүүдэй урдаа хараха гол юумэнь болоно. Гэбэшье энэ талаар дутагдалнууд олон. Нёдондо аймагай колхоз, совхозууд үнеэдэйнгээ һү шэмэ зарим тэды дээшэлүүлээшье һаа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр оройдоол 1492 литр һү һаагаа. Харин малаар олон Ехэ-Нугын, Хяагтын совхозууд үнеэн бүриһөө бүришье бага һү һааһан. Илангаяа һүүлэй хэдэн жэлдэ эндэхи ажахынуудта үнеэдэй ашаг шэмэ мүртэй нэмэнэгүй. Хэрбээ 1960 ондо үнеэн бүриһөө 1400—1500 килограмм һү һаажа байбал, мүнөө тэрэл зандаа. Энээнэй ушар шалтагаан юуб гэхэдэ, ажахынуудта үнеэдэйнь тоо толгой зарим тэды олошорбошье, тэдэнэй үүлтэр өөдэтэй һайжараагүй. Түбхын түрүүн малай үүлтэр һайжаруулха зоотехническэ хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Зоотехническэ тоо бүридхэлэй ёһоор хэгдэдэггүй дээрэһээ ямар уг һадатай үнеэн бэ, һүнэйнь тоһолиг хэды шэнээн бэ, хэзээ тугаллаха гү, али шэргэхэб, ямар үнеэн хэды болзорто үрэжүүлэгдэхэб гэжэ фермэнүүдтэ мэдэхэнь бэрхэтэй. Олонхи ажахынуудта һүүлэй үедэ буханuудынь үгы болгогдоһон аад, мүнөө тэдэниие дахин бии болгохо хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тиихэ мүртөө олонхи газарта искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хаагдашанхай. Энээнһээ боложо, нёдондо аймаг дотор хамта 5 мянгаад үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ аад, тэрэнэй хахадыньшье дүүргэгдээгүй. Мүнөөшье энэ талаар биратай хубилалта болоогүй.

Тээсгэн КПСС-эй райкомой секретарь А. Н. Шишмаревтэй энэ асуудал тухай хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ хэлээ һэн:

— Манай аймагай ажахынууд малайнгаа үүлтэр һайжаруулжа, харууһа, тэжээлыень зүбөөр эмхидхээд, үнеэн бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр оройдоо 1500 литр бэшэ, харин ядахын сагта 1700—1750 литр һү һаадаг боложо шадаал һаа, 25—27 мянган центнер һү нэмэжэ абаха аргатайбди.

Зүб лэ даа. Үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха гээшэмнай тиимэ ехэ бэшэ ха юм. Эдэнэй хүршэ Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1763 литр һү һаагаал. Үнэндөө малай тэжээл бэлэдхэхэ, илангаяа кукуруза, силосэй бусадшье ургамалнуудые элбэгээр ургуулха талаар Хяагтын аймаг Сэлэнгынхидэ орходоо бүри дээшээ арга боломжотой бшуу.

Хонин ажалдашье баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Нёдондо аймагай ажахынууд хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,9 килограмм нооһо хайшалаа. Харин хонидойнгоо үүлтэр бүри һайжаруулаад, тус бүриһөөнь даб дээрэ 3,2 килограммшье нооһо хайшалдаг болоо һаа, нилээд ехэ ашаг олзо нэмэжэ абаха байна. Мүнөө ерэхэ табан жэлэй түсэбөөр малай үүлтэр эрид һайжаруулха, ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ зорилгын табигдаад байхада энэмнай илангаяа ехэ удха шанартай.

> ***„Агрономууд болон зоотехнигүүд хүдөө ажахын үйлэдбэриин ёһотойл технологууд мүн. Тэдэнэй үүргэнь промышленностьда хүдэлдэг инженернүүдэй үүргэдэл адли ехэ".***
>
> (КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй материалнуудһаа).

Үйлэдбэриин управлениин зоотехнигүүдэй ажахынуудайнгаа мэргэжэлтэдтэй хамта «үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн» болгожо ябаха асуудалнууд эдэл ха юм даа. Адууһа малай үүлтэр эрид һайжаруулха хүдэлмэри түргэнөөр бэелүүлхэ хүсэншье бии. Мүнөө эндэхи колхоз, совхозуудта гансахан дээдэ һургуулитай 20 гаран зоотехник, баһал нилээд олон ветеринарна врачнууд хүдэлнэ.

Теэд управлениин главна зоотехник С. Б. Мижитов, нүгөөдэ зоотехник Е. В. Азаргаева өөһэдынгөө үүргэ, уялгые ямараар ойлгожо, тэрэнээ хэр зэргээр хүсэндэнь хүргэнэ, ажахынуудайнгаа мэргэжэлтэдтэ хэр туһална гээшэб?

Энэ талаар тэдэнэр юушье хэнэгүй гэхэ болоо һаа таарахагүй. Һүүлэй үедэ зарим ажахынуудта үүлтэртэ мал нэгэ газар суглуулжа үсхэбэрилхэ тушаа бага зэргэ ажал хэгдэжэ байна. Жэшээнь, Хүдэриин совхоздо тиимэ фермэ бии болгогдоо. Мүн колхоз, совхозуудта өөһэдын һайн хурьган хусануудые түлжүүлдэг болохо талаар түрүүшын алхам хэгдээ.

Тиигэбэшье эндэхи зоотехнигүүд ажалайнгаа нэгэ тодо һайн шэглэлые, гол һудаһыень үшөөл олоогүй гэжэ һанагдана. Тэдэнэр канцелярида ходо һуудаггүй, ажахынуудаар яһала оло дахин ябабашье, ехэнхидээ элдэб жэжэ божо асуудалнуудаар һамаараад, гол хүдэлмэреэ мартана. Жэшээлхэдэ, главна зоотехник нүхэр Мижитов үнгэрэгшэ жэлдэ «Дружба» колхоздо дүрбэ дахин ябаа. Теэд тэндэ нэгэшье отара, фермэдэ малай бонитировко хээгүй. Һаалиинь фермэнүүдтэ тэжээлэй хэр зүб рацион табигданхайб гэжэ һонирхоогүй. Эндэнь бүри декабрь гаратар үнеэдтэ таатай зохид рацион табигдаагүй байгаа. Гадна ажахынуудта ябахадаа, хайшан гээ һаа, ямар онол арга, дүй дүршэл хэрэглээ һаатнай адууһа малай харууһа, тэжээл һайжархаб, ашаг шэмэнь дээшэлхэб гэжэ тодорхой һайн зүбшэл үгэжэ шаданагүй.

— Хэрбээ үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэдэй иишэ тиишээ ходоро гүйлгэлдэнгүй, харин нэгэ фермэ, отарада ядахын сагта 5—6 хоногтошье байгаад, тэндэхи бүхы дутуу дундануудыень усадхалсажа, малшадта зоотехническэ һайн һургаал үгөөд, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хэлсээд ошодог һаань, манда ехэл туһа болохо һэн,—гэжэ ажахын нэгэ хүтэлбэрилэгшэ хэлэжэ байгаа һэн.

Энэнь зүбшье гээшэ ха. Саашань агрономуудай ажал тухай хэдэн үгэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ажахынууд таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 8 центнер ургаса хуряагаа. Тиихэдэ Хяагтын совхоз, «Дружба» колхоз (агрономынь В. Филиппов) гектарай оройдоол 6 центнер таряа хуряаһан байна. «Сагай уларил таарамжагүй, ган гасуур жэл болоод, бага ургаса гараа» гэжэ эндэхид хэлэдэг. Теэд тон адлил эрхэ байдалда байһан тэндэхи «Родина» колхоз (агроном Ф. С. Пашкова) имагтал эрхим шанартай өөһэдын үрэһэ ургуулжа шадаһанай ашаар гектарай 11 центнер таряа хуряагаа.

Тиимэһээ нэн түрүүн ажахы бүхэндэ эрхим шанартай үрэһэ бэлдэхэ, хаа хаанагүй үрэһэ ургуулдат бригадануудые эмхидхэхэ, саашань колхоз, совхоз бүхэндэ зүб севооборот табиха, газар таряалангай культурые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ зайлашагүй шухала болоно. Гэбэшье үйлэдбэриин управлениин главна ... Н. К. Кулик, ахалагша ... Г. А. Кузнецова эдэ асуу... дые үшөөл хам орон ... эхилээгүй. Нёдондо дек... эндэ агрономуудай зүблө... лагдажа, севооборот туха... дал хэлсэгдээ һэн. Тэрэ... горитой саг үнгэрбэшье, ... нуудта үшөөл бодото хү... хэгдэнэгүй. Мүнөө болото... хи үрэһэ хүрэнгэнь тари... нарта хүргэгдөөгүй. Газа... һэнэй болон технологиче... тануудшье ёһоор табигда...

Тэрэшэлэн үйлэдбэриин ... лениин механизациин, ... кын таһагуудай ажалдашье ... хүү дутагдалнууд бии. ... ажахынуудта шэнэ, түрү... нэбтэрүүлхэ, мүн тэндэхи ... мико гүнзэгыгөөр шэнжэл... хэ, тиигээд таарамжатай ... хал, зүбшэл үгэхэ тушаа ... биратай юумэ хэгдэнэгүй.

Мүнөө 1966—1970 ... СССР-эй арадай ажахые ... хэ табан жэлэй түсэб ... КПСС-эй XXIII съездын ... вэнүүдэй проект соо хүд... хын мэргэжэлтэдэй үүрг... бариие дээшэлүүлхэ ту... ехэ анхарал хандуулагдан... гаяа тэдэнэр хүдөө ажа... малнуудай ургаса дээш... малһаа ашаг шэмэ ехээр ... техникэ бүтээсэ ехэтэйгэ... лаха талаар эгээл һайн о... нуудые зохёожо, колхоз, ... зуудтаа нэбтэрүүлхэ ёһ... заагдана.

Хяагтын аймагай үй... управлениин мэргэжэлт... даа ажалаа шэнэ түрима... хэжэ, мүнөөнэй эрилтэд... мөөр хүдэлхэ бээз гэжэ ... на.

М. НАМЖ...
манай тусхай ...

СЪЕЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

ЭРДЭМТЭД ХӨӨРЭНЭ

УРАН НАРИН эрдэм, техникын гайхамшаг бүтээлнүүд—«Луна-9» гэдэг суута автомат станци, эдитэ мэргэн электронно машинанууд, шухаг эрдэниин шэнжэтэй полимер материалнууд бүхы орон доторхи эрдэмтэдэй оролдолго хүсэлэлтээр туйлагдаа. Союзна республиканудай эрдэмтэн мэргэжэлтэдэй тодорхойлгонууд, туйлалтанууд совет эрдэм, техникын һан баялигта үнэхэ хубита болон оролсоно.

КПСС-эй XXIII съездын нээгдэхын урда тээхэнэ академинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хандан, республикынгаа эрдэмтэдэй ямар хүдэлмэриие тон шухалада тоолонот гэжэ ТАСС-ай корреспондент асууба.

МАШИНААР МАШИНА ПРОЕКТЛЭНЭ

Тоолон тодорхойлдог техникэ Украинын Наукануудай академиин ажал ябуулгадахи шухала шэглэл болонхой. Тоолодог автомадуудай теори зохёолгын талаар эндэ амжалта туйлагдаа гэжэ **академиин президиумэй ахамад эрдэмтэ секретарь Г. С. Писаренко тэмдэглэбэ.** Украинын эрдэмтэд энэ техникын туһаламжаар дэлхэй дээрэ анха түрүүн электронно-тоололгын машинануудай проект табилгые үргэлжэдэнь автомадаар зэбсэглээ. Эдэнь үйлэдбэриин тон орёо зорилгонуудые шиидхэлсэдэг найдамтай туһалагшад болонхой. Эндэхи эрдэмтэд «галгүйгөөр металл холбохо» хэрэгтэ, тайлбарилан хэлэбэл, вакуум соо гагнадаг түрүү онол арга бэдэрэлгын эхи табяа.

300 ПРЕДПРИЯТИДА ХЭРЭГЛЭГДЭДЭГ

Электро-суранзанай туһаламжаар модо хатаадаг онол мэргэжэлэй ехэ удха шанартай байһые **Белоруссиин Наукануудай академиин президент В. Ф. Купревич онсолон тэмдэглэбэ.** Иимэ арга ороной 300 предприятида хэрэглэгдэдэг болонхой. Тиигээд модо хатаалгын саг болзорые 3—10 дахин (материалһаа дулдыдан) хороодог, жэл соо хэдэн арбаад миллион түхэригэй алмалта хангадаг байна.

ХЛОПОГОЙ ҮРЭҺӨӨ АТОМАЙ АМИН ҺУДАЛДА ХҮРЭТЭР

Республикын Наукануудай академи һүүлэй дүрбэн жэл соо 120 шэнжэлгын үрэ туйлалтануудые ажалдаа хэрэглэхын тула ажахын элдэб эмхинүүдтэ үгөө гэжэ **Узбекистанай Наукануудай академиин президент У. А. Арифов хэлэнэ.** Узбек эрдэмтэдэй хэһэн шэнжэлгэнүүдые экономикодо хэрэглэлгын дэлисэ далайсые —хлопогой үрэһөө атомай амин һудал бариха хүрэтэр хүгжэһэн алхам гэжэ нэрлэнэ. **Амгалан атом республикымнай химиин, цементын, горно, ненафай ба промышленна бусад һалбаринуудта хэрэглэгдэдэг болонхой.**

ЭРДЭМ НАУКА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ХҮСЭН БОЛГОГДОНО

КПСС-эй XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо обществын үйлэдбэрилгын хүсэн болохо талаараа эрдэм наукын үүргэ улам дээшэлээ гэжэ **Казахай ССР-эй Наукануудай академиин президент Ш. Ч. Чокин хэлэбэ.** Жэшээлхэдэ, **горно институт** «Гипроцветмет» институдтай, Джезказганай горнометаллургическа комбинадай мэргэжэлтэдтэй хамта **шэнэ технологи зохёогоо.** Тэрэнь шахтануудтахи ажалай бүтээсые табан жэл соо 2,5—3 дахин дээшэлүүлхэ, жэл соо 10—12 миллион түхэригэй алмалта хэхэ байна.

ҮҮЛЭНЭЙ ДУНДУУР ХАХА ЗҮҺЭН...

Дэлхэй дээрэхи эгээн үндэр газарта баригдаха Ингурска ГЭС-эй хаалтын түсэб бодомжо манай эрдэмтэдэй тодорхойлһон онол аргаар зохёогдоо гэжэ Грузиин Наукануудай академиин вице-президент Р. Р. Двали мэдээсэбэ. Уяң шэлдэн хүсэ хэрэглэхэ теориин талаар математигуудай туйлаһан амжалта иимэ хаалта бариха арга олгоо.

«ХАРА АЛТА» БЭДЭРЭГШЭД

Нефтеэр баян республикын — Азербайджанай эрдэмтэдэй гол анхаралынь нефтехими хүгжөөлгэдэ хандуулагдана. Манай академи үйлэдбэри оньһожоруулан нарижуулха хэдэ хэдэн шухала дурадхалнуудые эндэхи предприятинуудта һаянай дамжуулаа гэжэ **Азербайджанай Наукануудай академиин президент З. Н. Халилов мэдээсэбэ.** Азербайджанай эрдэмтэдэй дурадхаһан каучук үйлэдбэрилхэдэ шухала дивинил гэдэгые гаргажа абаха онол арга ороной синтетическэ каучугай бүхы заводуудта хэрэглэгдэдэг болонхой.

БИШЫХАН ПРИБОРНУУД — ШЭНЭ САГАЙ ШЭНЖЭ

Литвагай эрдэмтэд полупроводнигаар, плёнкор аппаратура ухаалан бүтээлгын талаар түрүүлжэ ябана. Физикын, математикын институдай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ нилээд ехэ туһа хүргөө гэжэ **Литвагай Наукануудай академиин президент Ю. Ю. Матулис тоолоно.** Химиин ба химическэ технологиин институдай хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоһон «ялагар үнгэ» оруулдаг шэнэ аргануудые ороной олохон предприятинууд хэрэглэнэ гэбэ.

БИОЛОГИИН ҮНДЭҺӨӨР

Биологиин талаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүд, тайлбарилан хэлэбэл, **хүдөө ажахын һалбаринуудые хүгжөөхэ эрдэм ухаанай гол заабаринууд манайда булюугаар хүгжөөгдэжэ байнхай гэжэ Молдавиин Наукануудай академиин вице-президент А. А. Спасский хэлэбэ.** Молдавиин эрдэмтэдэй шэнжэлэн тодорхойлһон шэниисын, кукурузын, бобово ургамалнуудай сортнууд ба гибридүүд орон дотор мэдээжэ болонхой. Эдэмнай мүнөөнэй стандартнуудһаа һуралгүй һайн байна.

ШЭНЭ ОНОЛ ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ — АРАДАЙ АЖАХЫДА

Манай республикын эрдэмтэд-энергетигүүд **тон бүхэ, ашаглахада зохид электрическэ машинануудые бүтээгээ. Тиигэһэнэй үндэһөөр мүнөө түмэр харгынуудта хэрэглэгдэдэг пассажирска вагонуудай электрын оньһон түхеэрэлгэнүүд** зохёогдонхой гэжэ **Латвиин Наукануудай академиин президент К. К. Плауде хэлэбэ. Химигүүдэй амжалтануудые тэмдэглэнгүй байжа болохогүй.** Металлай жэбэ эдирмэгтэй тэмсэхын тула эдэнэй зохёоһон арга методүүд, тон нарин реактивууд, бронзын орондо хэрэглэгдэдэг модон пластинканууд шухала удха шанартай. Ригын эрдэмтэд москвагайхидтай хамта ехэ шэнжэлгэ хэжэ, мономер, пластмасса, хорон химикадууд, эмүүд гэхэ мэтые буйлуулхада хэрэглэгдэдэг химическэ зүйлнүүдые бии болголсоо.

ХОЛОҺОО ЗАЛАН ХҮДЭЛГЭГДЭНЭ

Киргизэй Наукануудай академиин президиумэй ахамад секретарь К. О. Оторбаев телевизионно аргаар хэмжэн тодорхойлдог гайхамшаг түхеэрэлгэ тухай хөөрэбэ. Энэ оньһон түхеэрэлгын туһаламжаар 150 километр хүрэтэр холо байһан уһалалгын түхеэрэлгэнүүдые залан хүдэлгэжэ болохо гэжэ эрдэмтэ секретарь тайлбарилба.

ЕХЭ ДЖИЖИКРУТЫН АСУУДАЛНУУД

Джижикрутын ехэ комбинат байгуулха зорилго республикын эрдэмтэдэй гол анхарал хандуулна гэжэ Таджикистанай Наукануудай академиин президент М. С. Асимов хэлэнэ. Мүнгэнэй уһанай ба сурьмын руданuудые шанаржуулан болбосоруулха шэнэ арга мүнөө Джижикрутын комбинадта туршагдажа эхилэнхэй. Энэмнай ашагта малтамалнуудые таарaлдуулан хэрэглэхэ ябадал улам һайжаруулха зорилготой. Манай академи «Ехэ Джижикрута» байгуулха проект зохёожо хүргөө. Энэ комбинат Таджикистандахи горно рудагай үйлэдбэриин ехэ предприятинуудай нэгэн болохо юм.

ХИМИ АРМЕНИ СООГУУР АЛХАЛНА

Ереванда баригдаһан химическэ реактивуудые бүтээдэг, орон доторхи эгээн томо завод түрүүшынгээ продукци һаяар үгэхэнь. Мянга шахуу нэрэтэй химикадууд энэ предприятида хабаатай юм гэжэ **Армениин Наукануудай академиин вице-президент М. Г. Нерсесян мэдээсэбэ.**

АЛАС-ДУРНЫН ЗАГАҺАД КАРАКУМДА «ТАМАРХАНЬ»

Алас-Дурнын уһануудта байдаг шухала үүлтэрэй загаһадые республикынгаа уһанууд дотор нютагжуулха асуудалые Туркмениин Наукануудай академиин президент П. А. Азимов ехэ удха шанартайда тоолоно. Элдэб үбһэ ногоогоор тэжээл хэдэг загаһадые удхэхэ ехэхэн туршалгын ажахы Каракумай каналда, Теджен шадар баригдажа дүүрэхэ дүтэлэнхэй. Эндэ жэл бүри Амарай хэдэн арбаад миллион сагаан жараахайнууд удхагдажа, уһа сөөрэмүүдтэ үгтэдэг болохо. Энэнь Туркмениин эрдэмтэдэй ехэ габьяа болоно.

МҮНӨӨ САГАЙ ГОРОДОЙ МОДЕЛЬ

Эстониин Наукануудай академиин **тодорхой экономическа зорилгонуудые шиидхэхын тула математическа онол аргануудые хэрэглэхэ үүсхэл гаргаа.** Мүнөө сагай городой саашадаа хүгжэлгые тодорхойлхо математическа модель эндэхи кибернетикын институдта зохёогдоо гэжэ **академиин президент И. Г. Эйхфельд мэдээсэбэ.**

ҮРГЭН АЛХАМ

Михаил НУЖИН,

РСФСР-эй Верховно Советэй ...дай һуралсал ба соёлой ...иссиин түрүүлэгшэ, В. И. ...новай (Ленинэй) нэрэмжэ Казанска гүрэнэй университетэй ректор, профессор.

ЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съез... Директивэнүүдэй проект ...ай ажахы хүгжөөхэ, совет ара... эрдэм соёл, ажана болбосон ...ал улам дээшэлүүлхэ ехэ ...лго хараална. Эрдэм ухаа... эмхи зургаанууд, һургуу... ...уд эдэ зорилгонуудые ...бхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ ...тай. Бүхы залуушуулда ...а эрдэм олгохо хүдэлмэри ... түлэб дүүргэгдэхэ болоно. ...түрэлтэнэй обществын түү... хээзээшье, хэншье иимэ зо... ...о табяагүй юм.

...дир үетэнэй эрдэм болбосо... ...иимээр дээшэлүүлхэдэ, ...ай бүтээсэ улам дээшэлүүл... оюун бодолой ажабайдал ...р хубилгаха, арадай ехэ бэ... ...лирүүлжэ, хүгжөөжэ, общест... аша туһада зорюулха арга ...о байна.

...ээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй ...о миллион шахуу мэргэжэл... ...ы бэлдэхэ ёһотой болонобди. ...тоое зүбөөр сэгнэхын тула ...тскэ Союз дотор энэнэй урда ...нье тусхай һуралсалай хур... түрэдэнөөр хүгжэдэг байһые, ...арадай ажахыда 12 мил... ...он шахуу мэргэжэлтэдэй хү... ...харилдэг байһые һанаха хэ... ...эй. Иимэ тоонуудта анхара... хандуулангүй байжа болохо... гэбэл: 1970 оной үеэр дээдэ, ...ай дунда һургуулинуудта ...мянган, 1.600 мянган хүн аб... ...байна. Энэ табан жэл соо ...ы шэнээн мэргэжэлтэдые гү... ...йнгөө абаха байһыень ту... ...лан мэдэхэ барагтай.

...үүлэй үедэ дунда һургули... мэргэжэлтэдые бэлдэлгын хэ... ...удааруулагдаһан байгаа. Мү... ...мүн саашанхи табан ...үүдэй туршада инженерчүүд ...он технигүүдые зүбөөр таа... ...дуулан бэлдэхээр хараалагда...

...мэргэжэлтэдые бэлдэлгын ша... ...о һайжаруулха гээшэ тон шу... ...а зорилго болоно. Энээн ту... ...да Директивэнүүдэй проект онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

(АПН).

УҺАНАЙ ОРОНДО—АГААР

СССР-эй нефть буйлуулан болбосоруулдаг, химическэ бүхы заводуудые уһанай орондо агаараар һэрюусүүлдэг болоо һаа, капитальна гаргашань жэл соо 50 миллион түхэригөөр алмагдаха, харин ашаглалгын гаргаша 35 миллион түхэригөөр хороохо байна. Тэрээнһээ гадна, 10 мянган тонно сад алмагдаха.

Тиимэһээ «Гипронефтьмаш» гэжэ институт агаараар һэрюусүүлхэ түхеэрэлгэнүүдые шэнэ заводуудта тодхохо бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Энэнэй урда тээ халадаг түхеэрэлгэнүүдые һэрюусүүлхын тула уһа хэрэглэдэг байһан юм. Уһан барагдашагүй ехэ нөөсэтэй, байгаалиин эгээн бэлэн материал гэжэ тоологдодог. Гэхэ зуура, гол мүрэнөө абтажа, тусхай түхеэрэлгэ соогуур гараад, һөөргөө гол горход руу орохо хүрэтэрөө нилээд ута зам гаталдаг. Бүлүүрнүүд, градирнууд, сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые дамжадаг, олон километр соргонууд соогуур урадхуулагдадаг. Эсэсэй эсэстэ хэдэн арбаад орёо түбэгтэй түхеэрэлгэнүүдһээ бүридэһэн сэбэрлэлгын станцинуудые дамжан гарадаг байха юм.

Тон сэбэр уһан гэжэ хээзээшье байхагүй. Соргонууд соогуур элдэб дабһан, хаг суглараад, һэрюусүүлдэг түхеэрэлгэнүүдые ашаглахада бэрхэтэй болгодог. Хэр һайнаар сэбэрлэгдээшье һ ?, элдэб сорго түхеэрэлгэнүүд соогуур дамжан гараһан уһан булингиртаха болоно. Нуур сөөрэмүүд, гол горход жэл ерэхэ бүри улам булингиртай болодог. Тиигээд тэндэхи загаһад ба ургамалнуудта хоро хүргэдэг, эдеэ хоолдо хэрэглэхэ уһа сэбэрлэлгые бэрхэтэй болгодог байха юм.

Нефть буйлуулан болбосоруулдаг дундуур завод хэдэ мянган хүн зонтой городой хэрэглэдэгэй шэнээн уһа хэрэглэдэг. Химическэ шэнэ заводуудта жэл соогоо 300—500 миллион кубометр уһан хэрэгтэй болоно. Энэнь 5 миллион хүн зонтой городые хангаха уһанай хэмжээнтэй адли.

«Гипронефтьмаш» гэжэ институт нефть буйлуулан болбосоруулдаг ба химическэ промышленностиин предприятинуудта зорюулан, агаараар һэрюусүүлхэ булад соргонуудһаа бүридэһэн аппаратура ухаалан бүтээгээ. Гадааһаа татагдажа ороһон агаар хүсэтэ вентиляторнууд соогуур үлеэгдэдэг байна. Соргонуудай ямараар тодхогдоһонһоо дулдыдан һэрюусэлгын түхеэрэлгэнүүд горизонтальна, дээрэһээ доошоо, шатрова, годи бэди гэһэн, түхэрээн хэлбэритэй байдаг.

Наталья ГРИГОРЬЕВА,
инженер.
(АПН).

ТҮРГӨӨР, ДЭЭГҮҮР

Артем МИКОЯН ба тэрэнэй „МиГ-үүд“

АРТЕМ МИКОЯНАЙ КОНСТРУКТОРСКА БЮРО шэнги иимэ ехэ амжалта туйлаһан авиационно фирмэ хомор байха. Энэ фирмэ 26 жэлэй турша соо тон ехэ юумэ бүтээгээ.

Германиин самолёдуудһаа үлүү дээгүүр ниидэдэг истребительтэй болохо гэһэн совет ВВС-эй эрмэлзэл бэлигтэй бэрхэ инженер Артем Микоян түрүүтэй конструкторска бюро эмхидхэлгын эхин шалтагаан болоһон юм. Энээнэй урда тэрэ мэдээжэ авиаконструктор Николай Поликарповай бюродо ажалладаг байгаа.

Гитлерэй сэрэгүүдэй 1941 ондо СССР-тэ добтолходонь, үшөө хүсэд мэдээжэ болоодүй залуу конструкторай түрүүшын самолёт—МиГ-1» совет огторгойдо немец самолёдуудые угталсаа һэн.

«МиГ» гээшэ Микоянай ба тэрэнэй дүтын туһалагша Михаил Гуревичэй нэрэнүүдэй түрүүшынь үзэгүүдһээ бүридэнэ. «МиГ-1» 7 мянган метр дээрэ гаража, час соо 605 километр ниидэдэг байһан. 1941 оной үеэр СССР-эйшье, хилын саанахишье сэрэгэй нэгэшье самолёт иимэ түргөөр ниидэдэг байгаагүй.

Үдэр сагай үнгэрхэ тума авиационно техникын урда шэнэ зорилгонууд табигдаа бэлэй. Абяанай дал адли, абяанһаа түргөөр ниидэдэг самолёдуудые бүтээхэ шухала болоһон юм. Иимэ зорилго винттэй двигателеэр шиидхэгдэжэ шадагдахагүй байгаа. 1946 ондо «МиГ-9» гэжэ, жэл үнгэрөөд байхада—«МиГ-15» гэжэ реактивна истребительнүүд агаарта дэгдэн гараа һэн. «МиГ-15» хэдэн жэлэй турша соо дэлхэй дээрэхи эгээн һайн истребитель тоотой байһан.

1950—1953 онуудта Хойто Корейн лётчигууд американска бүлимтарагшадтай дайлалдахадаа, энэ самолёдой дайшалхы шанарые харуулаа һэн. «МиГ-15» түргөөр ниидэлгын, онол оншын, зэбсэгүүдэйнгээ хүсэнэй талаар американска ямаршье самолётһоо булюу байна гэжэ тиихэдэ американска сэрэгэй лётчигууд шаналан мэдэрдэг байгаа. «МиГ-15» час соо 1050 километр хүрэтэр ниидэдэг, 15 километрһээ дээшэ гарадаг байһан.

«МиГ-15» гэдэгэй бүтээгдэһэнһээ хойшо оройдоо хоёр жэлэй үнгэрһэнэй һүүлээр Микоянай конструкторска бюро «МиГ-17» гэжэ шэнэ түхэлэй самолёт бүтээхые дурадхаба. Энэмнай сэрэгэй самолёдуудай дундаһаа анха түрүүн абяантай адли түргөөр ниидэдэг болоһон юм.

Артем Микоянай хүтэлбэрилдэг коллектив абяанһаа түргөөр ниидэдэг «МиГ-21» гэжэ самолёт бүтээжэ, авиациин талаар шэнэ амжалта туйлаа бэлэй.

Жараад оной эхеэр энээнэйл ухаалан бүтээһэн «Е-166» гэжэ самолёт дэлхэйдэ суурхаа һэн. 1962 ондо мэдээжэ совет лётчик Георгий Мосоловой энэ самолёдоор час соо 3000 километр хүрэтэр ниидэһыень һанана ёһотойт.

Шэнэ «МиГ-» бүхэн шэнэ шанартай байбашье, нүгөөдүүлһээ тад ондоо гэжэ ойлгобол буруу болохо тээшэ. Артем Микоян, тэрээнтэй хамта хүдэлдэг хүнүүд ухаалан зохёоһон самолёдуудаа улам нарижуулха, түргэн мэргэн болгохын тула шармайн оролдодог заншалтай юм.

Тиигэжэ «МиГ-9-һоо—«МиГ-15», «МиГ-15»-һаа—«МиГ-17» гэдэгүүд бии болоо... Энэмнай юрэл түхэл шөнжөө хубилгагдаһан самолёдууд бэшэ, харин оролдосотой нэтэрүү шэнжэлгын үндэһөөр бүтээгдэһэн онсо шэнэ шанартай машинанууд.

«МиГ-21» гэжэ самолёдые туршалгын лаборатори соо хараа гайхан алдаа һэм. Туршалга хэжэ байһан инженер минии гайхангяар асуухые дуулаад, энеэбхилэн һагад иигэжэ харюусаа һэн:

— Теэд энэшнил ниидэдэг ха юм. Ниидэдэг хадань лэ туршажа, улам нарижуулжа үргэлжэлхэ хэрэгтэй байна бшуу.

Командын хэлэгдэхэнь дуулдаба. Лётчигой кабинадаа һуухада, лаборатори соо абяа шэмээгүй болоодхибо. Гэбэшье лётчигой двигательнүүдээ табихые оньһон приборнууд харуулна.... Самолёт газарһаа «таһаран дэгдээд», огторгой өөдэ «шуумайн ниидэбэ». Залуурай иишэ тиишээ хүдэлгэгдэхэ бүхэндэнь тоолодог электронно машина тэмдэглэн бэшэнэ.

Эдэ туршалгануудынь лётчигые, машиные алибаа «гэнтын ушаралнуудһаа» зайсуулха зорилготой.

Олег МОРСКОВ,
АПН-эй корреспондент.

Научна шэнжэлгэнүүдые үргэнөөр хүгжөөлгэдэ, тэдэнэй үрэ дүнгүүдые үйлэдбэридэ түргэнөөр хэрэглэлгэдэ, ухаалан зохёоһон онол аргануудые нэбтэрүүлэн, эрдэм - техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ.

(1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектһээ).

БИОТРОН—УЛАРИЛАЙ ФАБРИКА

ҮРГЭЛЖЭ булад үүдэнүүдтэй, абяа шэмээгүй, ялагар сагаан байшан.... Шагаабари иллюминаторнуудайнь саана—агаар хааха камеранууд. Дүрбэн һууритай уужам һаруул таһалганууд соо орон бүхэнэй хажууда телефон табигданхай. Дээдэ тээнь, шэлэй саана—телевизионно оньһон түхеэрэлгэ: таһалга соо боложо байһан бүхы юумэн экран дээрэ харагдаха. Эдеэ хоол дамжуулдаг багахан тусхай шагаабариһаа, хэмэл уларил бии болгодог клиникын газаахи байгаалитай холбоо хэдэг һудал шэжэмүүдһээ бэшэнинь иимэ юм. Энэ биотрон Киевтэ баригданхай.

Эндэ хэгдэһэн 3 мянга гаран шэнжэлгэһээ харахада, тон дэлгэрэнги, эдэгэсэгүй үбшэнүүдэй нэгые, гипертони гэдэгые биотрондо эмшэлхэдэнь үрэ ехэтэй байба.

Эндэ эмшэлүүлһэн хүн түрүүшын үдэрһөө заһаржа эхилдэг. Үбшэнэйнгөө һэдэрһэнһээ уламжалан ажал хэжэ шадахаяа болинтожо байһан олохон хүнүүд эндэ түр зуура эмшэлүүлээд, һэргэлэн хүнгэн боложо бусана.

УССР-эй эрдэм ухаанай габьяата ажал ябуулагша профессор Дмитрий Панченко биотрон бии болгохые һанамжалһан байгаа. Агаарай хубилһанһаа, дарасын ехэ болоһонһоо шалтагаалан гипертони үбшэн һэдэрдэг гэжэ бүри гушаад оной үеэр тодоруулаа һэн. Ороной элдэб нютагуудта шэнжэлэн суглуулагдаһан баримтанууд энэ багсаамжынь зүб байһые гэршэлэн баталаа. Гипертони үбшэн намарай һарануудта илангаяа ехээр һэдэрдэг. Профессор Панченко иимэ үбшэнтэй хүнүүдые нэгэ янзын, хэмэл уларилда гэхэ гү, жэшээлэн хэлэбэл, май һарынхидал адли тунгалаг агаарта байлгажа эмшэлээд үзэхэ гэһэн юм.

60-аад онуудта техникын ехээр хүгжэһэнэй ашаар энэ бодомжоёо бэелүүлхэ аргатай болоо.

Профессор Панченкын һанамжын ёһоор, бэе махабадай хүгжэжэ байха үедөө олоһон дадал заншалаи эбдэгдэһэн дээрэһээ гипертони үбшэн ехэнхидээ хүрэдэг байна. Энэнь юун дээрэһээ харгданаб гэхэдэ, ухаан бодолой ажал ехээр эрхилдэг хүндэ иимэ үбшэн хүрэсэтэй байдаг. Тиимэһээ нервын эгээл нарин шэнэ һудалнууд—уураг тархинн хальһан иимэ үбшэндэ гол түлэб нэрбэгдэдэг. Шуһанай гүйсын муудаһан дээрэһээ тархи үбдэдэг, томо һудалнууд бүтүүбхин уйтардаг гэжэ тодоруулагдаа.

Тиимэ байгаа хадань, уураг тархиин таһагуудай хоорондын холбоон заһарбал, гипертони үбшэншье эдэгэжэ болохо, эдэгэхэ ёһотой байна. Нэгэ янзын таарyу уларил иимэ үбшэ эдэгээхэ «онол түлхюурнүүдэй» нэгэн болоно.

Биотроной түрүүшын үрэ дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, тэндэ эмшэлүүлһэн хүнүүд соггой һэргэлэн, ажал хэхэ хаба шадалтай болодог байна.

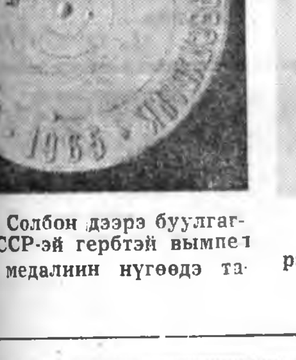
Ондоошье иимэшүү түхэлэй үбшэнүүдые биотрондо амжалтатай һайнаар эмшэлэгдэжэ магад. Эндартеринт, бронхиальна астма гэхэ мэтэ үбшэнүүдтэ биотроной һайнаар нүлөөлдэгынь элирүүлэгдээ.

Хэмэл уларилтай больницанууд ойрын сагта олон газар эмхидхэгдэхэ байха. Иимэ клиникын байрануудые түргөөр, хямдаар бүтээхэ арга дүршэлтэй болонхойбди. Соморшогоор эмхидхэгдэһэн биотроншье эмшэлгын талаар баһал бага бэшэ аша туһа хүргэжэ болохо. Юрын, хии ородог таһалга гү, али палата соошье хэмэл уларилай гол зүйлнүүдые бии болгодог биотоп аппарат тодхожо болохо байна. Панченкын клиникэдэ иимэшье прибор тодхогдонхой.

Юрий ВИЛЕНСКИЙ.
(АПН).

Үүрэй Солбон дээрэ буулгагдаһан СССР-эй гербтэй вымпел...орхи медалиин нюур тала.

Үүрэй Солбон дээрэ буулгагдаһан СССР-эй гербтэй вымпел...орхи медалиин нүгөөдэ тала.

«Венера-3» тэжэ совет автомат станцяар Үүрэй Солбон дээрэ 1966 оной мартын 1-дэ буулгагдаһан вымпел.

ТАСС-ай фотохронико.

Ленинградай оршондохи магнитно-ионосферэй обсерватори.

АПН-эй фото.

ТБИЛИСИ. Политехническэ институт.

ТАСС-ай фотохронико.

В. ЛУБСАНОВ

ХАЙНАГАЙМНИ БЭЛЭГ

Ухибүүдтэ зорюулhан рассказ

Шобхо шүбгэ эбэртэй елэн хара хайнагнай үсэгэлдэр үдэшэ тугаллаа. Тугалайнь хөөрхэн гээшэ, харажал байhаб гэхээр. Теэд хайнагнай тэрэнэйнгээ хажууда эжыhээ бэшэ хэнииешье дүтэ хүргэдэггүй.

Колхозой түб буусаhаа хэдэн модо холо, голой эхиндэ жэжэ малнуудые хаража, тэндээ үбэлые үнгэргэжэ байhан гэртэхиндээ хабарай амаралтада Үлзытэ бидэ хоёр ошожо, бага сага хамhалсажа байhан үемнай бэлэй. Хоюулан мүнөө жэлдэ дүрбэдэхиие дүүргэхэмнай.

Энэ голой эхиндэ Үлзытэ бидэ хоёрой гэртэхинhээ бэшэ айл үгы, хооhон дулии газар.

Теэд мүнөө хайнагтаа hайхан үбhэ хаяжа үгөөд, тугалыень эльбэхэ эрхэлүүлхэ гэхэдэм, нюдөө соробхилуулан хараад, толгойгоо hэжэрээд, hүүлээ хүдэлгөөд, дүтэшье табиха дурагүй. «Мал хадаа тэнэг лэ байнаш даа. Хэды шамайе эрхэлүүлдэг hэн биб. Тугаллахаhаа урид минии гарhаа хэды ехэ хилээмэ эдеэ гээшэ hэмши» гэжэ hанан, Шулуун Хушуун тээшэ хараад абанаб. Минии нүхэр Үлзытэ мүнөөдэр хашараг буруудаа ябагаар туужа ошоhон юм. Үсэгэлдэр би адуулаа hэм, морёор. Үлзытын аба морёороо колхозой түб ошонхой. Минии аба хоёрдохи морёороо hургааг отолхоёо ойдо гарашоо.

Эхынгээ толгой доро, зөөлэн hолоомон дээрэ hажан дуурәжа хэбтэhэн хайнагай тугалые хаража байд гээд гэртээ оробоб.

Минии эжы Үлзытын эжы хоёр үни заяанай уулзаагүй хүнүүдтэл галайнгаа хажууда ябаган шэрээ дээрэ зэргэлжэ hуушоод, сайгаа ууҗа улайлдашанхай, хүхюутэй юумэнүүд энеэлдэнэ.

«Буряад арадай үльгэрнүүдые» асарhан аад, гэрэнээ абажа, столдоо hуубаб.

Түрүүшын хэдэхэн мүрнүүдые уншажа дүүргээдүй hуутарни хүн орбhон шэнги болобо. Эрьежэ харан гэhээмни үүдэнэй можо түшөөд, Үлзытэ зогсожо байба. Нюурынь хүхэ сагаан. Уралнуудынь hалганалдана.

Сай ууҗа, хүхилдэжэ, хөөрэлдэжэ hууhан Үлзытын эжы минии эжы хоёр залд гэлдэн аягануудаа газарта табижа, нэгэ доро асууба:

— Юун болооб, Үлзытэ? Яагаа эртэ хүрэжэ ерэбэ гээшэбши? Малнуудшни хаанаб?

— Тэндэ... Шулуун Хушуунда,—гэжэ Үлзытэ арай дуулдахаар гүбэд гэбэ.

— Энэшни юун гэнэ гээшэб? —гээд, Үлзытын эжы хүбүүндээ орошобо.—Юундэ орхёод ерээбши теэд?

— Ямаахаймнай буруye шоно эдижэ байна,—гээд Үлзытэ hугшаран уйлашаба.

— Юу?!—гэжэ хоёр эжынэр зэргэ хашхаралдан hууриhаа бодожо, дэгэл пулаадуудаа бэдэрэн гүйлдэбэ.

— Хаана? Хаана гэнэб, шамайе!

— Шулуун Хушуунай сарамда,—гэжэ Үлзытын хэлэhэн үгые мүртэй дуулабашьегүй гү гэхээр тэдэнэр гүйлдэжэ гарашаба. Бишье номоо шэдэжэрхёод, малгай телогрейкэдээ аhалдашабаб.

— Олон гү?—гээд абынгаа буу ханаhаа абажа байхадаа асуубаб.

— Олон хэбэртэй, мүртэй хараагүйб...

Газаашаа гүйжэ гарахадам хоёр эжынэрнай аяар баруун тээ hахы hалаг гүйлдэжэ ябаба.

Багахан добо өөдэ гарахадаа тэдэниие хүсэжэ урдань ороходом:

— Хүбүүн, буушни hомогүйл,—гэжэ эжы хашхарба.

— Дондок, хажуудань ехээр бү дүтэлөөрэй,—гэжэ амяа абажа ядашаhан Үлзытын эжын хэлэхые дуулахадаа нэгэ бага аалидабаб.

«Уланхатаhан шоно улай дээрээ аюултай байдаг юм» гэжэ Үлзытын абын хэлэhэн үгэ гэнтэ hанаандам орошоо ха юм.

Урдаhаамнай газар доhолмо түбэрөөн дуулдашаба. Уданьшьегүй буруу хашарагууд арайл дайран алдаад, хажуугаарнай табархай буулган үнгэржэл байна. Бидэнэр хажуу тээшээ болоjо, баhал айшаhан юумэнүүд хаража байнабди.

— Ямаахаймни буруун үгы лэ-э!—гэжэ Үлзытын эжы малнуудай үнгэрhэн хойно хашхараад, тэдэнэй ерэhэн зүг тээшэ гүйшэбэ. Эжы бидэ хоёршье хойноhоонь гүйлдэбэбди.

Хэдэн тээhээнь бургааhа модоор хүреэлэгдэhэн үргэн талянай баруун захада юумэнүүд орбогошолдон хүдэлжэ, юундэшьеб харлажа харагдаба.

— Ай, муухайнуудшни, тэрэ унагаажархёод байна ха юм. Үү! Һай! Үү!—гэжэ утаар таган, ямаршье юумэнэй жэхымээр хашхаран, Үлзытын эжы нэтэ модо шүүрэн бариад сэхэ тэдээн тээшэ гүйшэбэ. Һомогүй буугаа тас няс гүүлэн, түрүүлэн гүйжэ ошоходом, хоёр боро хүхэ юумэн гос гэлдэн hүрэжэ, доошоо бүгтылдэн гүйлдөөд, уданьшьегүй модо руу орожо, харагдахаяа болишобо.

Үлзытын эжын айхабтар hүтэй ямаадай гэжэ үнеэнэй тарган алаг буруунай гэдэhэ дотогорынь гарашаhан, зарим газартаа хэрдэтэр яhанай харагдажа байхадань, досоом гэнтэ муу болоjо нюдэмни эрээлжэлхэдэл гэбэ.

— Хаанаhаа ганса буруyeм олоhон ойн хара ороолонгууд гээшэб. Хахадынь шахуу гулдируулжархёо ха юм,—гэжэ байжа Үлзытын эжын гэмэрхэ гутарха гээшэнь.

— Эдэшни заатагүй hэе дээрэ дахин тэхэрижэ ерэхэл байха. Айбала хээд, Жамсые hахюулая,—гэжэ эжы шомшорон дуугарба.

— Буутай hаа даа мии, мээл, —гээд Үлзытын эжы абяагүй болоjо.—Үгы, энэ Жамсамнай ямар гай тодхор дайража, центр ошоно гээшэб.

Тэрэ буруунгайнгаа hэе дээрэ минии самсые hаднагта үлгэн арбайлгаад, халаг хүхы бололдоhоор гэртээ ерэхэдэмнай, минии аба тэргээр дүүрэн hургааг асараад буулгажа байба.

Юунэй болоhые дуулахадаа баhа мэгдэжэ, hэеыньшье hаа асарха гээд харгышан болгожо намайе hуулгаад, мүнөө буугаа hомолжо, Шулуун Хушуун тээшэ хатаргалдабабди.

— Таанадай наашаа болохотой адли шононууд гаража ерэhэн байха,—гэбэ.

— Айбала хээ ха юмбибди, —гэбэб.

— Шинии муу самсаhаа айха юм гэжэ hанаа гүш. Тэдэшни модон сооhоо хуу хаража hууhан байха.

Мори тэргээ тээ наанахана орхёод, hэмээхэн маряаhаар таляанда дүтэлөөд, модоной забhараар харан гэhээмнай, хоёр томо шоно буруунай ууса талаhаа зуугаад, модоной заха тээшэ шэрэжэ ябаба.

— Эх, винтовкотой hаа, гэжэ абамни шуухираад, модоной заха барин гүйжэ ябатараа гэшүүhэнhээ торожо, оро бодогүй шарбашаба. Эгээл энэ үедэ буунь hүрэшэбэ. Унажа ябахадаа буугайнгаа замаг татажархиhан байгаа ха юм.

Ойн зэдэлсэ буугай дуунай дуулдахалаар олзодоо хэдышье обтоhон шононууд ухаа мэдээгүй гүйлдэжэ арилшаба.

Абамни гэмэрhээр, үбдэгөө эльбэhээр, намаяа шарайшалhаар бодожо, юушье дуугарангүй тэргэ морёо асараад, буруунайнгаа hэе ашажа, гэр тээшээ гэшхүүлбэбди.

Аба юушье дуугарнагүй, өөртөө сухалдаhан хэбэртэй. Тэрэ хүн болоhоор хүхэ түмэр аматые үргэлжэ, хүбшэ тайгаар ябаагүй байгаа.

Үдэшэлэн тээ Үлзытэтэй хашараг, буруудтаа үбhэ үгэжэ ябахадаа үдэрэйнгөө энэ hониниие дууhан хөөрэлдэбэбди.

— Юрэдөөл үглөөнhөө хойшо айжа ябаа хүм,—гэжэ тэрэмни хөөрэбэ.—Ходол ойн захаар юумэн бүрэлзэхэдэл гээд үгы болошохо юм. Шоно ябана гээшэ аа гү гэжэ hанахадаа газарта байхаяа айгаад, модондо абиржа, томо гэшүүhэн дээрэ hуугааб. Тиигэжэ hуутараа бага hэжан алдаа хаб. Нэгэ мэдэходэм хашараг буруудни юрьелдөөд, нэгэ газартаа обоорoлдошобо. Харин тэрэ саана манай Ямаадайн буруун эжэлнүүдэйнгээ хойноhоо дугташаад лэ урбалдажа байха юм. Һайн шэртэжэ харахадам нэгэ хүхэльбэ гонзогор юумэн алаг буруунаймнай хойто хоёр хүл доогуур тархяа шаажархёод байбал даа. Саанаhаань баhа нэгэн маряажа ерээд, тэршэлжэ байhан буруунаймни хүзүүндэнь аhаад, унагаажархёо. Би нюдөө анижархёоб. Тиигээд хайшан гэжэ модонhоо бууhанаа мэдэнэгүйб.

— Теэд хашхарха, хуутайлхаа яагаабши?

—Айhандаа абяамни гараагүй бэшэ аал даа,—гэжэ Үлзытэ сэхээ хэлэбэ.

Тиигэhээршье хабараймнай амаралта дүүрэхэ болоjо, hургуулидаа ошохынгоо урда үдэрынь би малнуудаа адуулхаяа гараа hэм. Баhа ябаганби. Тиибэшье арадам абымни муу буухан hэнжэлзэнэ.

Хайнагнай тугаллаhанайнгаа hүүлээр мүнөөдэр түрүүшынхеэ бэлшээридэ гаралсаба. Юрэдөөл ехэ дурата дурагүй, хирэ хирэ болоод лэ гэр тээшээ харaашалан ябана.

— Хагда элбэгтэй Сарамда абаашаарай,—гэжэ абамни захиhан юм. Эндэ үнэхөөрөө үбдэгсөө гэхээр хагдан халюурнэ.

Малнуудни тархяашье үргэхэ сүлөөгүй бэлшэнэ. Нилээд удаан hуужа номоо уншаад, нара харахадам үшөө эртэ шэнги. Абажа ябаhан хилээмэ тоhоёо гаргабаб. Харахадам хажуудам бэлшэжэ ябаhан хайнагни нам тээшэ харашанхай. Хилээмэнэй үнэр абаа ха, хэбэрынь.

Нэгэ зүhэм хилээмэ бариад ошоходом, ехэл амтархан дууhыень эдижэрхёод, баяраа хүргэhэндэл шэрүүн хэлээрээ гарыем долёогоод абаба.

Эгээл энэ үедэ буруу хашарагуудна юрьелдэн бидэн тээшэ гүйлдэшэбэ. Хайнагни шуухираад, толгойгоо үргэн харaашалаад, малнуудай урдаhаа гүйшэбэ. Одоо эндэл хайнагайнгаа хэды ехэ зоригтойе хараа бэлэйб. Буруудай хойноhоо гүйлдэжэ ябаhан хоёр шоно урда хүл дээрээ hүрөөд, саб гэжэ буушаба. Иимэ юумэ хүлеэгээгүй ябаhан шононууд хянсагад гэлдэн хойто хоёр хүл дээрээ hуушаба. Бишье буу тээшээ гүйшэбэб. Жэжэ малнууд нэгэ газартаа бөөгнэршэнхэй. Би хармаанаа хахалан алдажа байжа патроноо абаад, буугаа нугалха гэхэдээ диилэжэ яданаб. Тиихэдээ хайнагайнгаа хайшан гэжэ тулалдахые харажал байнаб. Шобхо эбэрээрээ доёодоод лэ алдажархина. Ямар гайхалтай солбон болошоод байна гээшэб. Бүхы бэень агшажа, нэгэ монсогор хатуу шулуун шэнги болошонхой. Шононууд ээлжээ ээлжээгээр hүрөөд лэ гэдэргээ бухана. Ара талаhааньшье ороход гээд ядана. Хайнагни гэнтэ дээрэ hүрэшэбэ. Энэ үедэ юумэн гэнтэ «иин» гэхэ шэнги болобо. Дахин догоодоходонь тэрэнэй нюрган дээгүүр нэгэ юумэн зурагас гээд газарта пэс гэшэбэ. Одоо буугаа hомолжо үрдиhэн би туласа шахуу гүйжэ ошоод, хагдан соогуур нэгэ юумэнэй зурагас гэхын тэндэ буудажархибаб. Юу ажарайгаа тудаха hэн биб даа, алдажархиhан байгааб.

Хайнагаа харанаб. Амаарнь сагаан хөөhэн бушхана. Нюдэдынь улаан сог шэнги болоhондол намда үзэгдэбэ. Тэрэнэй ара талада гэдэhэн руугаа соо хадхуулжа, хурса туруугаарнь низа дэбhүүлhэн айхабтар томо шоно шүдэнүүдээ ирзайлгаhан ёhоороо өөдөө хараад хэбтэбэ. Үхэhэншье hаа hүрөөтэй, муухай гээшэнь Хайнагни удаан хүдэлэнгүй шахуу байрадаа зогсожо байд гээд, газарта хэбтэhэн шоно тээшэ хёлгод гэжэ хараад, гэр тээшээ сэхэ ябашаба. Иимэ шанга тулалдаанай hүүлээр тугалдаа hанаагаа зобошоо хэбэртэй.

Бэшэ малнууд хайнагай хойноhоо хаража, баhал дахалдан гэр тээшээ hубариба. Бишье тэдэнэйнгээ хойноhоо буугаа үргөөд hалирбаб....

Һуралсалаа дүүргэхээ байхадамнай абамни тэргээр ерэхэдээ хоёр шэб шэнэ велосипед асаржа, Үлзытэ бидэ хоёрто үгэхэдөө:

Манай хайнаг та хоёрой hургууляа hайнаар дүүргэhэнэй баярта гэжэ бэлэг эльгээгээ,— гэбэ.

Үлзытэ бидэ хоёр гайхалсан, урда урдаhаа харалсабабди.

Һүүлдэ мэдэн гэhээмнай хайнагаймнай алаhан шоно томо гэгшын эмэ шоно байжа, тэрэнэй арhан эгээл хоёр велосипедэй сэндэ хүрэhэн байгаа.

— Үү, Дондог, хаанаhаа иимэ гоё велосипедтэй болобош? Абашни абажа үгөө гү?—гэжэ нүхэрэйнгөө асуухада:

— Хайнагаймни бэлэг!—гэжэ омогтойгоор харюусадагби.

Спорт — Спорт — Спорт

„ЛОКОМОТИВАЙХИД" ТҮРҮҮЛЬЭЭР

МҮРЫСӨӨНЭЙ табадахи үдэр. Урда үдэрнүүдтэ хоёр уулзалга үнгэргэгдэжэ, эндэ шадамар бэрхээр наадагшадынь нэгэ, хоёр очкогоор урагшаа гаража, бусад командануудайнгаа урда түрүүлжэ ябана. Улаан-Үдын «Локомотив» бүлгэмэй спортсменүүдэй шуран бэрхээр наададаг болоhые тэмдэглэмээр. Эдэнэр мүнөөдөө нэгэшье командада шүүгдэнгүйгөөр наадажа, дүрбэн уулзалгаhаа дүрбэн очкотой түрүүлжэ ябана. Удаадахи hууридa тус тустаа 3-3 очко абаад ябаhан Владивосток, Хабаровск городуудай команданууд. Нүгөөдэ командануудынь гэхэдэ, Яхадай АССР-эй, Амарай, Сахалинай областьнуудай спортсменүүд тус тустаа хоёр-хоёр, Шэтэ, Улаан-Үдын «Труд» бүлгэмэйхид нэжээд очкотой, hүүл дaража ябана.

Табадахи уулзалгын болоходо, Сахалин, Владивосток городуудай спортсменүүд хоорондоо наадахадаа, Владивостогой команда эдэнэрээ 76:57 гэhэн тоотойгоор шүүжэрхиhэн байна. Мүн Улаан-Үдын «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд Яхадай АССР-эй командатай 40-өөд минутын туршада наадахадаа бирабагүй. Тиигэжэ айлшад энэ уулзалгаяа 78:59 болгожо, шухала очко өөhэдтөө бэшүүлхэ болоно. Удаадахи ээлжээндэ наадахаар гаража ерэhэн Хабаровскын спортсменүүд Шэтын баскетболистнуудтай ана-мана тулалдажа ороно. Наадaнай эхилhээр арбаад шахуу минутын үнгэрөөд байхада Хабаровскын спортсменүүд наадaнайнгаа тоо 18:15 болгоод ябаhан. Шэтын спортсменүүд эдэнэрээ хүсэхэ гэжэ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Зүгөөр Хабаровскын спортсменүүд хамгаалга, добтолгоёо бүри hайжаруулжа, эдэнэрэйнгээ урдаhаа добтолходоо, наадaнайнгаа тоо 39:32 болгоод, амаралтада гарана. Хэдэхэн минута амарhан эдэнэр дахинаа добтололсожо ороно. Шэтын түлөөлэгшэ Виталий Бурим, Валерий Гальчин, Юрий Тырин гэгшэд ээлжээ ээлжээгээр добтолжо, очконуудые суглуулаашье hаа, тоогоороо нүгөөдүүлээ хүсэхөөр бэшэл. Юуб гэхэдэ, Хабаровскын спортсменүүд эдэнэртээ орходоо шадамар бэрхэ, эрхим hайн добтолгоороо эндэ суглараагшадые баясуулна. Тиигэжэ наадaнай тоо 81:69 болоjошье, уулзалгын дүүрэhэн дохёо тэмдэг үгтэнэ.

Энэ үдэрэй hүүлшын хоёр командын уулзалга 81:54 гэhэн тоотойгоор дүүрээ. Эндэ наадаhан Улаан-Үдын «Локомотив», Амарай областиин баскетболистнуудай дунда ehотойл шанга тулалдаан болоно. Талмайн эзэд—улаанүдынхид наадaнай эхилэн сасуу добтолжо ороо. Теэдшье тоо нээжэ яда ядаhаар ябатараа аллуу гаргажа, ялада ороно. Энээниень hамбаашалhан айлшад хоёр очкотой болобо. Улаан-Үдын Виктор Хазов, Владимир Савицкий, Владимир Лесной гэгшэд хойно хойноhоонь добтолжо, командадаа шухала очконуудые абажа эхилбэ даа. Наадaнай түрүүшын хахадай дүүрэхэдэ уулзалгын тоо 36:26 болоод ябаhан. Хоёрдохи хахадта добтолгоёо улам hайжаруулhан Улаан-Үдын спортсменүүд наадaнайнгаа тоо олошоруулжал мэдэнэ. Эндэ Виктор Хазов илангаяа солбон бэрхээр наадажа, бултанай зүгhөө hайшаагдана. Тиигэжэ уулзалгын дүүрэтэр тоогоо 81 болгожо шадаhан «Локомотив» бүлгэмэйхид үшөө нэгэ очко өөрынгөө командада асаржа, зоно доторoo эхилhэн наадaнда түрүүлжэл ябана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Зураг дээрэ: «Локомотив» бүлгэмэйхид Амарай спортсменүүдтэй наадажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ШЭНЭ КЛУБТАЙ БОЛОБО

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз холын гүүртэ, отаранууд дээгүүр ажалладаг малшадай соёл гэгээрэлэй эрилтэдэ онсо анхаралаа хандуулна.

Тиигэжэ малшад улаан булан соогоо радио болоод, газетэ, журналнуудаар, шатар, доминогоор хүсэдөөр хангагданхай. Эмнэлгын, худалдаа наймаанайшье талаар хүдэлмэри яhала таарамжатайгаар табигдажа, малшадай ажабайдал hайжарна.

Колхозой түбhөө 20-ёод модоной Түхэм гэжэ hууринда 60 гаран урхэтэ айл ажаhуудаг. Тэндэ hаалиин фермэ, хэдэн ехэ хониной отаранууд бии юм. Бэрхэ барилгашадай ашаар богонихон саг соо 100 хүнэй hууритай уужам, hаруул клуб эндэ баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ.

Малшад hонин журнал, газетэнүүдые уншахаhаа эхилээд, шатар наадажа, сүлөөтэй сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэжэ байдаг болоо.

Гадна, үдэшэ бүхэндэ кино гарана. Ноёхоной найман жэлэй hургуулиин hурагшад малшадта айлшалжа, hайшаамаар зүжэг, дуу болоод хатар наада табижа, баяр баясхаланда хүртэнэд. Уласхоорондын, бусадшье элдэб асуудалнуудаар лекцинүүдые уншана. Бүри hаяхан олон зоной хабаадалгатайгаар КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект тухаа хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө.

В. БУДАЖАПОВ.

Захижа уншагты!

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЭ ЖУРНАЛНУУД

«Сельская новь» — энэ жур[нал] мүнөө жэлhээ эхилээд «Ко[л]хозно, совхозно производств[о]» журналай орондо гаргагда[жа] болоо. Хүдөөгэй ажалшадта hо[...] нирхомоор элдэб статьянууд [...]дэ толилогдоно. Тус журнал[...] наука, техникын туйлалтану[уд,] колхоз, совхозуудта хэрэглэгд[...]дэг түрүү онол арганууд үр[...]нөөр толилогдохо.

Журналай **жэлэй захил түхэриг**, hарадаа нэгэ дахи[н] үнгэлмэл гоё гадартайгаар х[эб]лэгдэдэг.

«Механизация и электроф[и]кация социалистического сел[ь]ского хозяйства» — энэ журна[л] мүнөө жэлhээ эхилээд hарада[а] нэгэ дахин хэблэгдэн гаргагд[а]даг болоо. Урдань хоёр hарада[а] нэгэ гаргагдадаг байhан ю[м]. Тиимэhээ наукын болон түрү[ү]дүй дүршэлэй мүнөө үеын ту[й]лалтые бүри гүнзэгыгөөр [ха]руулха байна. Тус журналда э[л]дэб hонин, жэжэ мэдээсэлнүү[д] олоор хэблэгдэхэ. Оньhожо[...] руулга болон зайн гал хэрэг[лэ]хэ талаар гадаада гүрэнүүд[эй] туйлалтанууд хододоо харуулa[г]дажа байха болоно.

Журналай **жэлэй захил түхэриг 80 мүнгэн.**

«Луга и пастбища» — хоёр h[а]ра болоод нэгэ дахин гаргагд[а]даг журнал. Энэ хадаа сабш[а]лан, бэлшээриин газарые яаж[а] зүбөөр хэрэглэхэ тухай hони[н] заабаринуудые толилно. Ила[н]гаяа удхынгаа талаар колхо[з,] совхозуудай хүтэлбэрилэгшэ[д,] мэргэжэлтэдэй захижа унша[х]да туhатай.

Журналай **жэлэй захил түхэриг 80 мүнгэн.**

«Зерновые и масличные кул[ь]туры» — энэ урдань гарада[г] «зернобобовые культуры» гэhэ[н] журналай орондо хэблэгдэнэ. **Жэлэй захил 3 түхэриг.**

«Сельско-хозяйственная био[]логия» — энэ «агробиология» г[э]hэн журналай орондо гарана. **Жэлэй захил 4 түхэриг 80 мү[н]гэн.**

Б. БАИНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Мүнөөдэрэй номерто[...]

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ур[...]сын эшэ үндэhэ» гэhэн түрүү [...]шэг; «КПСС-эй XXIII съездые [...]туулан» гэhэн гаршаг доро баяр[...]та мэдээсэлнүүд; «Хонидой т[...] абалга ябажа байна» гэhэн га[р]шаг доро материалнууд; орон [...]торой hонинууд тухай ТАСС-[эй] мэдээсэлнүүд.

Хоёрдахи хуудаhанда: «КПСС-эй XXIII съездын Директива[...]» [...]

Гурбадахи хуудаhанда: [...]

Дүрбэдэхи хуудаhанда: спорт[...]тын hонинууд; соносхолнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНhөө

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Франциин коммунистнуудай зэргэ улам нэмэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). 1966 оной январиин 1-hээ хойшо Франциин Коммунис партиин зэргэдэ 18.000 хүн ороо. Энэл үе соо орон доторнь 320 партиина шэнэ ячейкэнүүд эмхидхэгдээ. Эдэ тоонууд мартын 9-нэй «Юманите» газетэдэ тунхаглагдаба.

ВАЛЬДЕК РОШЕ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин генеральна секретарь Вальдек Роше мартын 7-ной үдэшэ телевиденеэр үгэ хэлээ. Тиихэдээ Франциин коммунистнуудай политическэ хараа шугам ба тэмсэлэй программые тайлбарилан, журналистнуудай асуудалнуудта тодорхой харюунуудые үгэбэ.

Энэнь Франциин телевидениин түүхэдэхи түрүүшын дамжуулга болоно. Лахадааб гэхэдэ, телевидени харадаг олон миллион зондо сэхэ хандан үгэ хэлэхэ арга боломжо Коммунис партиин түлөөлэгшэдэ анха түрүүн олгогдоо.

ООН-до абыт гэhан ГДР-эй гуйлтые Советскэ Союз дэмжэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-до абыт гэжэ гуйhан Германиин Демократическа Республикын мэдүүлгые Советскэ Союз бүрин дэмжэнэ. Аюулгүйн Совет энэ мэдүүлгые ёhо гурим соонь хаража үзөөд, ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ XXI съезд дээрэ ГДР-ые ООН-ой бүрин эрхэтэ гэшүүн болгохо зэргэтэй гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

Зүүнэй тала баридаг хүсэ нэгэдхэхые уряална

ПАРИЖ, мартын 9. (ТАСС). ФКП-гэй генеральна секретарь Вальдек Роше Франциин Коммунис партиин политбюрогой үмэнэhөө Зүүнэй үзэл бодолтой демократическа, социалис хүсэнүүдэй федерациин түрүүлэгшэ Франсуа Миттèранда хандан, зүүнэй хүсэнүүдые нэгэдхэхэ тухай бэшэг, ФКП-гэй политбюрогой мэдүүлгын текст эльгээгээ.

Хамтаараа тодорхойлhон демократическа программын үндэhөөр зүүнэй хараа бодолтой бүхы партинуудай хүсэд бүрин үгэеэ ойлголсолго ойрын сагта туйлахые ФКП-гэй хүсэжэ байдаг тухай Вальдек Роше өөрынгөө бэшэг дотор онсолон тэмдэглэнэ.

Парламентскэ hунгалтын үеэр адли тактика баримталха асуудалые ФКП-гэй политбюро зүбшэн хэлсэжэ байна. Һунгалтын түрүүшын турай үедэ политическэ элдэб эмхинүүд ооhэд өөhэдын кандидадуудые дэбжүүлхэ зэргэтэй гэжэ тоолонобди. Хоёр тураар дуугаа үгэдэг мүнөөнэй ёhо гуримай үлөөгдөө hаань, ФКП-гэй политбюрогой hанамжын ёhоор, ЮНР-эй ба реакридай кандидадуудые илахын тула зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдэй нэгэдхэмэл кандидатура хоёрдохи турай үедэ дэбжүүлхэ шухала тэжэ бэшэг доторнь хэлэгдэнэ.

Иимэ тактика дэмжэхэ уялга абахыень зүүнэй талын бүхы партинуудые, тусхайлан хэлэбэл, Миттеран түрүүтэй Зүүнэй тала баридаг демократическа ба социалис хүсэнүүдэй федераци болоjо нэгэдэhэн партинуудые Франциин Коммунис парти уряална.

Вальдек Рошегэй бэшэгэй текст зүүнэй талын бусад хэдэн эмхинүүдтэ мүн лэ эльгээгдээ.

Дайсанай гэмтэл хоролто улам нэмэhээр

Вьетнамhаа абтаhан телеграммануд

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын газар дээрэ мартын 6-да американска үшөө табан самолёт унагаагдаа. Тиимэhээ Хойто Вьетнам дээрэ дүн хамта 904 американска самолёт унагаагдаhан болоно гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд болон партизанууд февралиин түрүүшын гурбан недели соо американска элдэб түхэлэй 500 шахуу самолёт ба вертолёдуудые Вьетнамай газар дээрэ унагааhан гү, үгы хэhэн байна гэжэ ВИА агентство дамжуулба. Урда Вьетнамдахи американска сэрэгэй баазануудта, аэродромуудта патриодуудай гэнтэ добтолхо үеэр олон самолёт, вертолёдууд үгы хэгдэhэн байха гэжэ тус агентство тэмдэглэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэhэн районуудта эсэргүү добтолгонуудые хэхэ үедөө американска булимтарагшад ба тэдэнэй дахуулнууд тон хүндэ гэмтэл хоролтодо ороhон байна. Эндэ болоhон байлдаануудта американска сэрэгүүдэй, тэдэнэй дахуул хүлhэншэдэй 60 шахуу батальон хабаадаhан байгаа.

ВИА агентствын дамжуулhанай ёhоор, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд дайсанай добтолгые гэдэргэ сохин, январь—февраль hарануудта дайсанай 11500 солдат ба офицернүүдые үгы хээ. Тэрэ тоодо 8 мянга гаран американецууд бии.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд февралиин 19-нэй hүни Кан-Тхо провинциин Чанок тосхондохи, мүн Зиа лай провинциин Анкхе нютагдахи американска аэродромуудта гэнтэ добтолжо, дайсанай 159 гаран самолёт ба вертолёдуудые үгы хэhэн, hамна сохиhон байна.

Де Голль Джонсондо бэшэг эльгээгээ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Республикын президент генерал де Голль США-гай президент Линдон Джонсондо бэшэг эльгээбэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Засагай газарhаа дамжуулагдаhан мэдээнүүдые үндэhэ болгон Ассошиэйтэд Пресс агентствын Парижhаа мэдээсэhэнэй ёhоор, Джонсоной нэрэ дээрэ де Голлиин эльгээhэн бэшэг дотор (энэнь Парижда байдаг США-гай элшэн сайд Болендо дамжуулагдаа) Францидахи американска сэрэгэй баазануудые Франциин хиналта доро оруулха гэhэн дурадхалнууд тухайдаа Франциин президент Джонсоной анхарал хандуулна.

Франциахи гадаадын бүхы сэрэгүүд 1969 оной апрель болотор Франциин командованиин мэдэлдэ орохо ёhотой гэжэ хоёр неделиин урда тээ де Голлиин соносхоhониинь мэдээжэ.

Р. Макклоскиин мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, мартын 9. (ТАСС). «Ганада зарим тэды туhаламжа үзүүлхые» гуйжа Ганын шэнэ хүтэлбэрилэгшэд США-гай правительствада хандаа гэжэ США-гай гүрэнэй департаментын хэблэлэй түлөөлэгшэ Р. Макклоски үсэгэлдэр мэдээсэбэ. Энэ гуйлтань зүбшэн хэлсэгдэжэ байна гэжэ Макклоски мэдүүлээ. Ямар шэнжэтэй гуйлта байhан тухайдань дэлгэрэнгыгээр мэдээсэхээ арсаба.

Гонконг—Англиин хиналта доро байдаг, Хитадай зүүн-урда эрье шадархи территори.

Виктори хотын захиргаанай центрэй үйлсэнүүдтэ американска морягые тэргэдээ hуулгаад гүйжэ ябаhан рикшые хаража болохо юм (зураг дээрэ).

Камера Прессэй—ТАСС-ай фото.

Сукарно үгэ хэлэбэ

ДЖАКАРТА. (ТАСС). Эндэ митинг зарлагдаад, Индонезиин президент Сукарно, премьер-министрэй орлогшонор Субандиро, Салех гэгшэд үгэ хэлээ.

Империализм манай революцида, манай арад зондо добтолжо байна. Манай орондо эсэргүү хорото hүйдхэлэй ябуулга хэнэ,— гэжэ Сукарно хэлэбэ.— Индонезиин правительствые hаяхан шэнэдхэн хубилгаhанда дурагүй зарим студентнэр hүүлэй үедэ Джакартада демонстрацинуудые хээ. Эдэ залуушуул Индонезиин хархис этэгээдүүдhээ гадна, мүн бүхы дэлхэйн хархисуудай мэхэдэ ороод байна гэжэ Сукарно онсолон тэмдэглэбэ. Сукарно революци хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ жагсан бодохыень индонез арадые уряалба.

Унтунгые саазалха шиидхэбэри гаргагдаа

ЛОНДОН. (ТАСС). Джакартахи сэрэгэй трибунал президентын харуулай батальоной командир байhан подполковник Унтунг гэгшые гүрэнэй урбалта хээ гэжэ гэмнээд, саазалан алахаар шиидхээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент мэдээсэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи [...]
1966 оной мартын 11.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01446. Зак. № 166.